

WSPÓLNA STRATEGIA DZIAŁANIA

Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku

WFOŚiGW we Wrocławiu

WFOŚiGW w Toruniu

WFOŚiGW w Lublinie

WFOŚiGW w Zielonej Górze

WFOŚiGW w Łodzi

WFOŚiGW w Krakowie

WFOŚiGW w Warszawie

WFOŚiGW w Opolu

WFOŚiGW w Rzeszowie

WFOŚiGW w Białymstoku

WFOŚiGW w Gdańsku

WFOŚiGW w Katowicach

WFOŚiGW w Kielcach

WFOŚiGW w Olsztynie

WFOŚiGW w Poznaniu

WFOŚiGW w Szczecinie

Zespół Roboczy ds. Wspólnej Strategii:

Komitet Sterujący Projektu

1. Małgorzata Skucha, Z-ca Prezesa Zarządu NFOŚiGW, Przewodnicząca Komitetu,
2. Ryszard Ochwat, Z-ca Dyrektora Biura NFOŚiGW,
3. Dorota Comberska, Dyrektor Departamentu Planowania i Sprawozdawczości NFOŚiGW,
4. Gabriela Lenartowicz, Prezes Zarządu WFOŚiGW w Katowicach,
5. Hanna Grunt, Prezes Zarządu WFOŚiGW w Poznaniu,
6. Marek Mielczarek, Prezes Zarządu WFOŚiGW we Wrocławiu.

Grupa Robocza

1. Janusz Bednarczyk, NFOŚiGW, Przewodniczący Grupy,
2. Dobrochna Derecka, Ministerstwo Środowiska,
3. Andrzej Żyłajtys, WFOŚiGW we Wrocławiu,
4. Krzysztof Mączkowski, WFOŚiGW w Poznaniu,
5. Agnieszka Wojtach, WFOŚiGW w Gdańsku,
6. Piotr Biernat, WFOŚiGW w Katowicach,
7. Lesław Puczniewski, NFOŚiGW,
8. Maria Urbowicz, NFOŚiGW,
9. Ryszard Jurczak, NFOŚiGW,
10. Ernest Hys, NFOŚiGW,
11. Maciej Grzelec, NFOŚiGW.

Wsparcie doradcze w zakresie metodyki planowania strategicznego

Wojciech Kłosowski

1. Streszczenie Strategii

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej – zwane dalej Funduszami – stanowią siedemnaście wzajemnie niezależnych podmiotów, które wspólnie obsługują jedną spójną dziedzinę zadań publicznych: finansowe wspieranie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce. Aby ich działania były skoordynowane i spójne, a przez to skuteczniejsze, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm., zwanej dalej POŚ) wyposaża Fundusze w narzędzie, jakim jest ich Wspólna Strategia, sporządzana raz na 4 lata. Stanowi ona jednolitą podstawę dla strategii poszczególnych Funduszy. Niniejsza Wspólna Strategia obejmuje okres lat 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku.

W perspektywie strategicznej do 2020 r. system Funduszy współpracujących wzajemnie oraz z interesariuszami ochrony środowiska, skutecznie i elastycznie wspiera swoich beneficjentów w realizacji wysokiej jakości przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami, stale podnosząc efektywność swoich działań.

Realizacji tej wizji służyć będzie wdrażanie misji Funduszy brzmiącej:

skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska

oraz wypełnienie celu generalnego, którym jest:

**poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami
przez stabilne, skuteczne i efektywne
wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku.**

Podstawę do działań sformułowanych w misji i celu generalnym stanowi wynik diagnozy strategicznej kończącej się następującymi wnioskami:

1. Kluczową mocną stroną systemu Funduszy jest obecnie:
  - zdolność do generowania wypłat środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kwocie przekraczającej wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych (w latach 2009-2011 wypłacono o 4,6 mld zł więcej niż uzyskano z opłat i kar środowiskowych),
  - wiarygodność finansowa, dotychczasowa skuteczność i doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na które składają się: kompetencje i kwalifikacje ludzi, bezstronne i zobiektywizowane procedury, niekomercyjne kryteria oraz znaczna zdolność do dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej).

- zdolność do wdrażania i współkreowania krajowych i regionalnych polityk i programów środowiskowych, wynikająca z umocowanej prawnie samodzielności przy jednoczesnym zachowaniu systemowej spójności celów Funduszy.
2. Słabości systemu, które mogą stać się jeszcze dotkliwsze w najbliższych latach, to: niejednorodność w skali kraju systemu ewidencji i raportowania efektów ekologicznych, wymagający stałej poprawy proces konsultacji z beneficjentami zamierzeń m.in. co do planowanych nowych zasad i kierunków działalności Funduszy, słabość cyfrowej obsługi współpracy i wymiany doświadczeń między Funduszami oraz niedoskonały system współpracy w finansowaniu zadań o charakterze ponadregionalnym dla zapewnienia systemowej komplementarności finansowania.
  3. Spodziewany, znaczny strumień środków unijnych na zadania ochrony środowiska, nowe instrumenty finansowe, zwiększająca się świadomość ekologiczna społeczeństwa, nowe obszary rozwoju gospodarczego: innowacje i nowe technologie są dla Funduszy szansą na rozwój kompetencji instytucjonalnych. Istotnymi szansami są również zwiększenie i optymalizacja dystrybucji wpływów środowiskowych przy zachowaniu wydajnego zdecentralizowanego systemu ich pobierania.
  4. Główne zagrożenia to wprowadzenie niekorzystnych dla Funduszy zmian w przepisach prawa m.in. likwidujących lub centralizujących Fundusze, ograniczających wpływy finansowe i rolę Funduszy we wdrażaniu polityk w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Inne zagrożenia dotyczą także nasilenia dekonstrukcji gospodarczej zmniejszającej skłonność do inwestowania samorządów terytorialnych i przedsiębiorców, a także brak pełnej aktualizacji i duże zróżnicowanie zakresu szacunków, potrzeb środowiskowych, zarówno w skali kraju, jak i w poszczególnych regionach dla określenia przyszłych kierunków działalności Funduszy i właściwej alokacji ich zasobów.

Tak więc rozpoznane słabe strony systemu Funduszy – gdyby nie przeciwdziałać im – mogą uniemożliwić skorzystanie z głównej szansy, zaś mocne strony nie dają wystarczającej odpowiedzi na główne zagrożenia. Zadaniem niniejszej Wspólnej Strategii jest przezwyciężenie tego stanu. Cel generalny będzie realizowany w ramach czterech priorytetów:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,

biorąc pod uwagę:

- **konieczność realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z Traktatu Akcesyjnego,**

- dążenie do wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną,
- stymulowanie "zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce m.in. poprzez wspieranie efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, ekoinnowacyjności, niskoemisyjności gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenia warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,
- promowanie zachowań ekologicznych, działań i przedsięwzięć służących zachowaniu bogactwa różnorodności biologicznej oraz adaptacji do zmian klimatycznych.

Strategia zakłada wsparcie realizacji merytorycznej działalności Funduszy w ramach priorytetów realizujących cele środowiskowe wynikające z krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, w szczególności Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP) oraz opracowywaną nowelizacją PEP, Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, właściwych dla województwa strategii województw, środowiskowych planów i programów wojewódzkich, poprzez szereg działań zgrupowanych w ramach czterech perspektyw (rozumianych jako płaszczyzny działania): *finanse, beneficjenci, procesy wewnętrzne i innowacje, wyzwania, rozwój*, w ramach których wyznaczono 10 działań. Działania te można streścić następująco:

PERSPEKTYWA	DZIAŁANIE
Finanse	1.A. Elastyczne dostosowywanie form i zasad dofinansowania oraz zakresu i kierunków wsparcia Funduszy do potrzeb odbiorców dofinansowania, uwarunkowań zewnętrznych oraz do własnych możliwości finansowych
	1.B. Wzajemne uzgadnianie i korelowanie obszarów i kierunków dofinansowania przedsięwzięć pomiędzy Funduszami
Beneficjenci	2.A. Udoskonalanie relacji z beneficjentami poprzez konsultacje proponowanych rozwiązań, szkolenia i badanie satysfakcji beneficjenta
	2.B. Rozwój cyfrowej obsługi beneficjentów
Procesy wewnętrzne	3.A. Wspólne działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników
	3.B. Wspólna działalność informacyjna i promocyjna systemu Funduszy
	3.C. Budowa i rozwój cyfrowej platformy współpracy i wymiany informacji
Innowacje, wyzwania, rozwój	4.A. Adaptacja systemu Funduszy do wdrażania nowych polityk i instrumentów finansowych UE oraz udział systemu w tym wdrażaniu
	4.B. Reorientacja systemu Funduszy w kierunku aktywnego kreowania rozwiązań odpowiadających na zidentyfikowane szanse i zagrożenia
	4.C. Wspólne działania Funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej

Powyższa pionowa **struktura działań zgrupowanych w ramach perspektyw służy usprawnieniu samego systemu Funduszy** (i w tym znaczeniu bezpośrednimi beneficjentami Wspólnej Strategii są same Fundusze).

Finansowanie zadań środowiskowych i realizacja misji Funduszy jest natomiast planowana w poziomym układzie czterech priorytetów, które niejako krzyżują się z pionową strukturą działań: w każdym priorytecie muszą być jednocześnie osiągnięte wyznaczone cele dotyczące finansów, beneficjentów, procesów wewnętrznych i innowacji, wyzwań oraz rozwoju.

Wspólna Strategia jest wyposażona w narzędzia wdrażania: zdefiniowane zadania strategiczne z przypisaną odpowiedzialnością wykonawczą i terminami realizacji, system monitorowania poszczególnych zadań, działań i priorytetów, kalendarium wdrażania Strategii oraz system ewaluacji postępów realizacji całej Strategii.

Z uwagi na rozpoczynający się nowy okres programowania UE i nową perspektywę finansową, w 2014 roku zaplanowano aktualizację Wspólnej Strategii.

2. Wprowadzenie

2.1. Tło i uwarunkowania uchwalenia Wspólnej Strategii

Wspólna Strategia działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej – zwana dalej **Wspólną Strategią** – jest dokumentem planistycznym służącym optymalizowaniu współpracy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz szesnastu wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (zwanymi dalej **Funduszami**)¹

2.1.1. Podstawa prawna

Niniejsza Wspólna Strategia została – na podstawie art. 400h ust. 2 pkt. 2 ustawy POŚ – uchwalona przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu po uprzednim uzgodnieniu jej z Ministrem Środowiska oraz po uzyskaniu przez Zarząd Narodowego Funduszu opinii Ministra Rozwoju Regionalnego oraz Ministra Gospodarki. Wspólna Strategia od momentu jej uchwalenia stanowi podstawę tworzenia wynikających z niej strategii działania poszczególnych Funduszy: Narodowego Funduszu (art. 400h ust. 2 pkt 3 POŚ), oraz wojewódzkich funduszy (art. 400h ust. 4 pkt 1 POŚ) na lata 2013 - 2016.

2.1.2. Uwarunkowania ogólne

Postępujący rozwój cywilizacyjny, przejawiający się m.in. wzrostem presji na środowisko naturalne, zmusza do bardziej racjonalnego gospodarowania jego zasobami. Konieczność takiego postępowania wynika także z prawa krajowego i międzynarodowego oraz z dokumentów strategicznych. Wsparcie efektywniejszego, zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska i stymulowanie działań zmierzających do poprawy jego stanu to główne obszary działalności Funduszy w Polsce. O znaczącej roli Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w realizacji tych wyzwań przesądzają przede wszystkim:

- zdolność do generowania wypłat środków w kwocie wyższej niż uzyskiwane przychody z opłat i kar poprzez wypracowane mechanizmy zwrotnego finansowania ochrony środowiska,
- wiarygodność finansowa Funduszy, zbiektywizowany, bezstronny i ukierunkowany na realizację interesu publicznego i środowiskowego proces przyznawania dofinansowania,
- wieloletnie doświadczenie organizacyjne w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej i realizacji polityki ekologicznej państwa,

---

¹ Ilekroć w tekście niniejszej Strategii używa się określenia „Fundusze” (pisanego wielką literą), chodzi łącznie o Narodowy Fundusz i wojewódzkie fundusze. W całym tekście Strategii odpowiednio: określenie „Narodowy Fundusz” oznacza Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a „wojewódzkie fundusze” – szesnastu wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

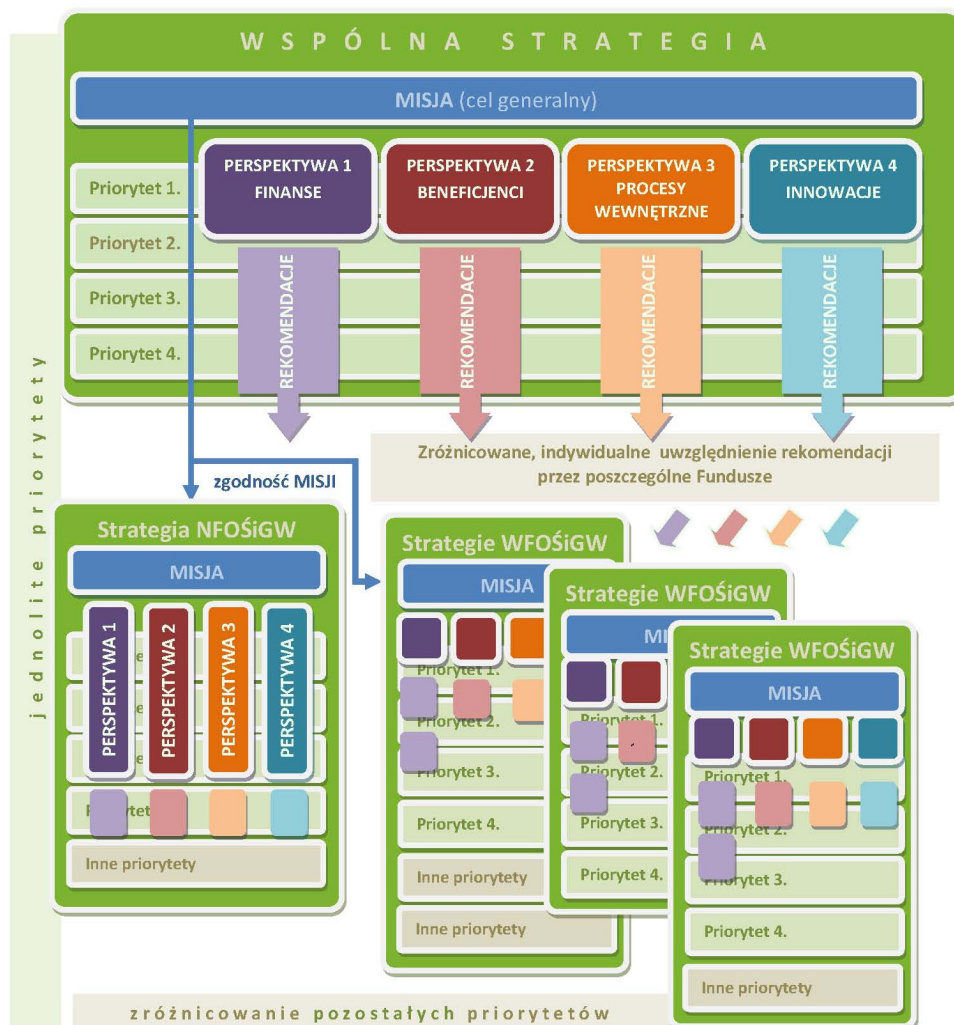
- kompetencje i kwalifikacje zespołów pracowniczych,
- obecność w każdym województwie i znajomość regionalnych problemów środowiskowych.

2.2. Miejsce Wspólnej Strategii w systemie planowania strategicznego Funduszy

Dla sprawności zarządzania strategicznego Funduszami uściślenia wymaga rola Wspólnej Strategii w całym systemie planowania strategicznego Funduszy oraz relacja Wspólnej Strategii do odrębnych strategii poszczególnych Funduszy. Wspólna Strategia ma do spełnienia dwa istotne zadania:

- stworzyć wspólną podstawę, z której będą wynikały strategie działania poszczególnych Funduszy,
- zbudować spójny system Funduszy przez uregulowanie obszaru współpracy Funduszy, który wykracza poza ich odrębne strategie.

Ryc. 1: Umieszczenie Wspólnej Strategii w systemie planowania strategicznego Funduszy

2.2.1. Wspólna podstawa dla odrębnych strategii działania poszczególnych Funduszy

Ustawa POŚ jasno wskazuje, że odrębne strategie poszczególnych Funduszy **mają wynikać** ze Wspólnej Strategii. Należy przez to rozumieć, że strategie poszczególnych Funduszy nie mogą być z nią sprzeczne.

Dla zachowania niezbędnej elastyczności systemu Funduszy przyjęto, że Wspólna Strategia zawiera ustalenia planistyczne o charakterze **rekomendacji**. *Rekomendacje* każdy z Funduszy wprowadza w zakresie i tempie, jakie sam uzna za optymalne dla osiągnięcia celów strategii.

2.2.2. Uregulowanie obszaru współpracy nieobjętego odrębnymi strategiami Funduszy

Ponadto zadaniem Wspólnej Strategii jest uregulowanie tego obszaru wzajemnego oddziaływania Funduszy, który wykracza poza regulacje zawarte w ich odrębnych strategiach. Do spraw tego rodzaju należą: (1) zasady unikania niepotrzebnego nakładania się (dublowania) działań, (2) zasady unikania „białych plam” – obszarów nieobjętych działaniami żadnego z Funduszy, oraz (3) zasady współdziałania dla uzyskania ewentualnej synergii i budowy spójnego systemu. W tym sensie beneficjentami Wspólnej Strategii są same Fundusze, a Wspólna Strategia służy zoptymalizowaniu ich współpracy.

2.3. Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi

Wspólna Strategia w swoich założeniach zachowuje spójność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi, w tym z:

- Polityką ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz opracowywaną nowelizacją PEP,
- Długookresową strategią rozwoju kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Polityką Energetyczną Polski do 2030 roku,
- Średniookresową strategią rozwoju kraju Polska 2020 oraz z dziewięcioma zintegrowanymi strategiami o charakterze horyzontalnym, w szczególności ze:
  - Strategią Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020 (BEiŚ),
  - Krajową strategią rozwoju regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
  - Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
  - Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki na lata 2011-2020.

Wiodącą strategią dla Wspólnej Strategii jest **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020**, w której Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze są wskazane jako instytucje zaangażowane w realizację działań w ramach Strategii. Komplementarność Wspólnej Strategii ze Strategią BEiŚ była kluczowym zagadnieniem przy opracowywaniu Wspólnej Strategii.

Krajowe dokumenty strategiczne uwzględniają wyznaczone przez Komisję Europejską w *Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu. Europa 2020*, priorytety rozwojowe dla całej Europy: **rozwój gospodarki oparty na wiedzy i innowacji, efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i konkurencyjnej oraz zapewniającej spójność społeczną, terytorialną oraz wzrost zatrudnienia.**

Wspólna Strategia jest zgodna z projektem przewodnim strategii *Europa 2020 Europa efektywnie korzystająca z zasobów*, w tym z *Planem działania na rzecz zasobooszczędnej Europy*, a także ze strategią *Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020*. W *Planie działań na rzecz zasobooszczędnej Europy* Komisja Europejska wyznacza cele i środki, które mają dokonać transformacji gospodarki w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów. Przy opracowaniu Wspólnej Strategii zostały uwzględnione również inne polityki i strategie, w tym:

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, z perspektywą do 2022,
- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych,
- Program wodno-środowiskowy kraju,
- plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE,
- Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego,
- II Krajowy plan działania w zakresie poprawy efektywności energetycznej,
- Ramowa konwencja ONZ w sprawie zmian klimatu,
- Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej,
- Plan strategiczny na rzecz różnorodności biologicznej do roku 2020,
- Strategia Zielonego Wzrostu, OECD.

W związku z tym, że działalność wojewódzkich funduszy ukierunkowana jest w głównej mierze na realizację regionalnej polityki ekologicznej województw, istotnym wyznacznikiem kierunków ich działalności są dokumenty o charakterze regionalnym – strategie województw, środowiskowe plany i programy wojewódzkie. Przygotowanie Wspólnej Strategii obejmuje okres, w którym trwa opracowanie wielu ważnych dokumentów strategicznych, takich jak: *Plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu*, *Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej*, *Krajowa Polityka Miejska*, *7 Plan na rzecz środowiska*, czy *Wspólne Ramy Strategiczne na lata 2014-2020*, które pozwolą formułować zapisy programów operacyjnych. Powstawać będą *Kontrakty Terytorialne* określające najważniejsze potrzeby inwestycyjne w regionach. Przygotowywana będzie również Umowa Partnerska z Komisją Europejską określająca obszary priorytetowe przewidziane do wsparcia

ze środków funduszy unijnych. Zapisy tych dokumentów wymagać będą aktualizacji Wspólnej Strategii.

We Wspólnej Strategii istotne znaczenie mają zasady finansowania środowiska wynikające z zapisów Budżetu Europa 2020 oraz zaproponowanych przez Komisję Europejską projektów rozporządzeń na okres 2014-2020 (ogólne, FS, EFRR). Szczególnej uwagi wymaga propozycja Komisji Europejskiej dotycząca zwiększenia wykorzystania innowacyjnych instrumentów finansowych w finansowaniu projektów w nowej perspektywie 2014-2020, gdyż Fundusze stosują część z tych instrumentów np. zwrotne formy dofinansowania już od 1989 r. i mają w tym zakresie bogate doświadczenia i wdrożone procedury wsparcia.

2.4. Elementy podsumowania dotychczasowej realizacji Wspólnej Strategii na lata 2009 – 2012.

Wspólna Strategia Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2009-2012 została uchwalona Uchwałą nr 128/08 Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z dnia 23 września 2008 r., a następnie zaktualizowana uchwałą nr 117/11 z dnia 26 lipca 2011 r. Poniżej przedstawiono jedynie główne aspekty dotychczasowej realizacji Wspólnej Strategii, istotne w kontekście wyznaczenia celów i kierunków działań na potrzeby kolejnej perspektywy strategicznej.

Fundusze, realizując misję „finansowego wspierania przedsięwzięć służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz poszanowaniu ich wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego, zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa i Traktatem Akcesyjnym”:

- w wybranym zakresie wspólnie wspomagały i monitorowały przedsięwzięcia zapewniające osiągnięcie standardów emisyjnych i jakości środowiska wynikających z prawa wspólnotowego i krajowego, a także takie, które uzyskały dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej zapewniając niezbędny wkład krajowy, realizując tym samym najpilniejsze potrzeby inwestycyjne w regionach i kraju,
- zrobiły duży postęp we współpracy przy konkretnych programach uzgadniając zasady współpracy, dzieląc się zadaniami i zasobami. Szczególnie widoczne to było w przypadku dystrybucji pożyczek hurtowych lub udostępnienia środków Narodowego Funduszu na odnawialne źródła energii, współfinansowanie projektów unijnych, usuwanie azbestu, czy dwa regionalne programy (dla gmin sąsiadujących z Puszcą Białowieską oraz gmin znajdujących się w zlewni Rospudy),
- współpracowały w wielu aspektach dotyczących podnoszenia własnej sprawności organizacyjnej (wspólnych szkoleniach, forach wymiany informacji i promocji).

Działania te powinny być nadal realizowane w ramach Wspólnej Strategii na lata 2013-2016. Analizując zakres dotychczasowej współpracy należy jednak zwrócić szczególną uwagę na te obszary i działania których realizacja jest nadal wyzwaniem dla Funduszy i których podjęcie może przynieść długo-

okresowo znaczne korzyści, przede wszystkim środowiskowe. W tym zakresie należy wskazać m.in. na:

- brak precyzyjnej kwantyfikacji ilościowej potrzeb środowiskowych, spójnej na poziomie krajowym umożliwiającej właściwy podział zadań i zasobów między Fundusze,
- niewielki postęp w obszarze wymiany informacji o efektach ekologicznych i kosztach jednostkowych, gdzie przyczyną jest złożoność materii i zróżnicowanie metodyk stosowanych przez poszczególne Fundusze,
- ograniczona systemowa koordynacja zakresu jednoczesnego udziału w finansowaniu pojedynczego przedsięwzięcia środków Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy.

Biorąc pod uwagę występowanie powyższych słabości dużą trudność sprawia m.in. jednoznaczne wskazanie wymiaru ekologicznego zrealizowanych w perspektywie 2009-2012 przedsięwzięć (występowanie w umowach o dofinansowanie różnorodnych metodyk i wskaźników ekologicznych), przede wszystkim w kontekście stopnia realizacji zobowiązań środowiskowych kraju.

Dlatego też w Strategii na lata 2013 -2016 z perspektywą do 2020 r. zmieniona została jej konstrukcja, wyraźnie zdefiniowano oczekiwania i kierunki zmian, a także narzędzia, zakres odpowiedzialności i sposób jej monitorowania, po to aby umożliwić ocenę efektywności i skuteczności działania systemu Funduszy. Redefinicja funkcji Strategii, proponowana w tym dokumencie, stanowi wyzwanie, którego realizacja możliwa będzie dzięki wnikliwej rewizji części projekcyjnej (priorytety, cele szczegółowe, perspektywy, kierunki działań) z punktu widzenia występowania w niej zagadnień problemowych i obszarów współpracy.

Jej nowa funkcja, w założeniach:

- pozwala ustanowić realne zobowiązania do określonych perspektyw i efektów,
- wyznacza mierzalne i poddające się weryfikacji działania i zadania,
- ustanawia narzędzia, dzięki którym osiągnięcie tych zadań będzie możliwe,
- wskazuje oczekiwane kierunki zmian i odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań.

3. Synteza diagnozy strategicznej

3.1. Rola Funduszy w systemie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są istotnymi ogniwami w polskim systemie finansowania ochrony środowiska.

Świadczą o tym posiadane zasoby kapitałowe, kadrowe, stosowane procedury i dotychczasowy dorobek Funduszy oraz wzajemne prawne i wykształcone w praktyce funkcjonowanie formy współpracy, stanowiące ważne narzędzie realizacji krajowej i regionalnej polityki ekologicznej, a w szczególności wspierania inwestycji ekologicznych wynikających ze zobowiązań Traktatu Akcesyjnego oraz innych umów międzynarodowych.

W okresie wdrażania obecnej Wspólnej Strategii tj. w latach 2009-2011 Fundusze na finansowanie ochrony środowiska wypłaciły ze środków własnych prawie 13 mld zł, z czego w formie zwrotnej (pożyczkowej) 8,4 mld zł oraz 4,6 mld zł w formie bezzwrotnej (dotacyjnej). Wydatki na inwestycje kapitałowe miały we wskazanych latach marginalne znaczenie – kwota 1,8 mln zł. Dodatkowo, w związku z pełnieniem przez Fundusze roli instytucji uczestniczących we wdrażaniu projektów współfinansowanych ze środków europejskich, redystrybuowały one 9,9 mld zł tych środków.

Oznacza to, że przeciętnie w ciągu roku system Funduszy dostarczał na realizację inwestycji środowiskowych 7,6 mld zł, z czego 4,8 mld zł (63%) w formie dotacyjnej, a 2,8 mld zł (37%) w formie pożyczkowej. Analizując obserwowane kierunki wydatkowania środków można określić, że w tym okresie ponad 70% wydatków (średnio 5,3 mld zł rocznie) przeznaczane było na współfinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony wód i gospodarowania zasobami wodnymi, 12 % stanowiły wydatki z zakresu ochrony atmosfery (0,9 mld zł rocznie), a 7% (0,6 mld zł rocznie) wypłaty na rzecz przedsięwzięć służących racjonalnemu gospodarowaniu odpadami i ochrony powierzchni ziemi. Pozostałe dziedziny finansowania ochrony środowiska uzyskiwały średniorocznie 11% sumy wypłacanych środków tj. 0,8 mld zł.

3.2. Potencjał finansowy i organizacyjny Funduszy

Istotną podstawą realizacji niniejszej Wspólnej Strategii będzie istniejący w chwili jej uchwalenia potencjał finansowy i organizacyjny Funduszy. Przez potencjał finansowy Funduszy rozumie się łączny stan i strukturę aktywów netto posiadanych przez Fundusze oraz wypracowane zasady gospodarki finansowej Funduszy. Z kolei przez potencjał organizacyjny rozumie się tu przede wszystkim instytucjonalną zdolność Funduszy (z uwzględnieniem ich potencjału kadrowego) do wdrażania programów

europejskich oraz instytucjonalną zdolność do finansowania szerokiej i zróżnicowanej palety zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

3.2.1. Potencjał finansowy Funduszy

Wartość majątku, w tym w szczególności majątku netto, jest jednym z wyznaczników kondycji finansowej instytucji, w tym wskazującej na zdolność pokrywania bieżących i przyszłych zobowiązań. W okresie 2009-2011 nastąpił wzrost łącznej wartości majątku netto Funduszy z ok. 14,2 mld zł do ok. 17,6 mld zł, tj. o 3,4 mld zł. Dominującą pozycję w jego strukturze stanowią należności z tytułu udzielonych pożyczek 10,7 mld zł (61%) oraz środki pieniężne i papiery wartościowe Skarbu Państwa 5,8 mld zł (33%) w tym 3,8 mld zł środki Narodowego Funduszu, które mogą być przeznaczone wyłącznie na finansowanie wybranych zadań wskazanych w ustawie POŚ (zobowiązania wieloletnie - dawne „subfundusze”).

Należy jednak podkreślić, że wykazywany stan środków pieniężnych na koniec 2011 r. służy m.in. zabezpieczeniu zobowiązań wynikających z podpisanych umów, których wypłaty zaplanowano po 2011 r. Stan tych zobowiązań wynosi 5,9 mld zł.

Pomimo bardzo znacznej wartości łącznej majątku Funduszy ich możliwości finansowe są silnie zróżnicowane. Rozpiętość na koniec 2011 r. wartości aktywów netto wojewódzkich funduszy, będących wykładnią ich potencjału finansowego, pomiędzy funduszem najbardziej i najmniej zasobnym miała się jak 8,6:1. Są regiony, w których wojewódzkie fundusze nie mogą w pełni angażować się we współfinansowanie zadań proekologicznych z uwagi na ograniczone możliwości finansowe. Dlatego też, w uzasadnionych przypadkach, Narodowy Fundusz wspiera wojewódzkie fundusze w drodze udostępnienia im własnych środków, jak również udzielając wojewódzkim funduszom pożyczek. W latach 2010–2011 udostępniono wojewódzkim funduszom kwotę prawie 690 mln zł, z tego wypłacone zostało 150 mln zł.

W zakresie wypracowanych zasad prowadzenia gospodarki finansowej Funduszy na uwagę zasługują:

- efektywne stosowanie odnawialnych instrumentów finansowania ochrony środowiska na co wskazuje fakt, że w latach 2009-2011 z tytułu wszystkich opłat i kar środowiskowych wpłynęło do systemu Funduszy 8,3 mld zł, natomiast wypłaty środków własnych Funduszy na finansowanie ochrony środowiska wyniosły 12,9 mld zł – 4,6 mld zł zasiliło dodatkowo inwestycje środowiskowe,
- wypracowany mechanizm samofinansowania Funduszy tj. zdolności do pokrycia kosztów utrzymania organów i biur (0,6 mld zł) ze środków uzyskanych z odsetek z oprocentowania udzielonych pożyczek (0,8 mld zł) (w latach 2009-2011),
- niskie koszty obsługi wypłat dla beneficjenta; w okresie 2009 -2011 wypłata 1 zł środków własnych i obsługiwanych przez Fundusze kosztowała średnio 0,03 zł, a przy uwzględnieniu że w ramach kosztów funkcjonowania Funduszy obsługiwane są również posiadane należności koszt jednostkowy obsługi jest minimalny.

3.2.2. Potencjał organizacyjny Funduszy

Potencjał organizacyjny Funduszy to przede wszystkim:

- wysokie kompetencje zespołów pracowniczych Funduszy i ich wieloletnie doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- instytucjonalna zdolność do wdrażania programów europejskich, uzyskana w wyniku doświadczenia z perspektywy finansowej UE na lata 2000-2006 i dotychczasowej części perspektywy 2007-2013,
- instytucjonalna zdolność do finansowania szerokiej i zróżnicowanej palety zadań związanych z ochroną środowiska, której miernikiem jest liczba podpisanych umów (średnio 11.700 umów rocznie) i kwot udzielonego dofinansowania (15,1 mld zł w latach 2009-2011).

Podsumowując, Fundusze posiadają znaczący potencjał finansowy i organizacyjny, którego ukierunkowanie pozwoli znacząco wspierać poprawę stanu środowiska, gospodarki wodnej oraz zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiskowymi.

3.3. Główne wnioski wynikające z prognozy trendów rozwojowych w zakresie objętym Wspólną Strategią

Analiza trendów rozwojowych w perspektywie Wspólnej Strategii w latach 2013-2016, wskazuje że:

- w pierwszej kolejności występuje konieczność spełnienia zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z Traktatu Akcesyjnego i prawa pochodnego UE,
- priorytetem do roku 2020 będzie przejście na niskoemisyjną gospodarkę i efektywne korzystanie z zasobów mając na uwadze zagrożenia wynikające ze zmian klimatu,
- w nowej perspektywie finansowej 2014-2020 najwięcej środków UE zostanie przeznaczonych na wsparcie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, badania i działania innowacyjne, na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw, jak również na działania związane z rozwojem obszarów miejskich,
- dominować będzie terytorialne podejście do polityki rozwoju.

3.4. Wnioski ze strategicznej analizy SWOT systemu Funduszy

Kluczowe, mocne strony dla systemu Funduszy (wszelkie fakty mające pozytywny wpływ na działalność Funduszy, które Fundusze mogą kształtować sprawczo, a więc mogą nimi zarządzać), to:

- wypracowane zasady gospodarki finansowej i procedury finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej, pozwalające na wypłacanie kwot wyższych niż uzyskiwane z opłat i kar środowiskowych,
- wiarygodność finansowa i stabilność potencjału finansowego Funduszy gwarantująca współfinansowanie znacznego zakresu przedsięwzięć,
- zdolność do wdrażania oraz współkreowania krajowych i regionalnych polityk i programów środowiskowych, wynikająca z umocowanej prawnie samodzielności przy jednoczesnym zachowaniu systemowej spójności celów Funduszy,
- znajomość środowiskowych aspektów rozwoju kraju i rozwoju regionalnego, potrzeb i problemów beneficjentów, umożliwiającą elastyczność i szybkie reagowanie na bieżące wyzwania,
- doświadczenie w finansowaniu przedsięwzięć ochrony środowiska, bliska współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami ochrony środowiska, bankami i przedsiębiorcami sprawiająca, że Fundusze są wiodącymi instytucjami finansującymi proekologiczne przedsięwzięcia wspierające wdrażanie krajowych i regionalnych polityk środowiskowych,
- kierowanie się interesem publicznym i środowiskowym, a nie wyłącznie opłacalnością przedsięwzięć (podejście niekomercyjne),
- zobjektywizowany, bezstronny proces przyznawania dofinansowania,
- kompetentna i wykwalifikowana kadra, z dużą praktyką zawodową, umożliwiającą właściwą realizację zadań, w tym w zakresie wdrażania i zarządzania programami operacyjnymi UE,
- różnorodność zasad i form dofinansowania dostosowane do specyfiki celów i potrzeb beneficjentów danego regionu,
- mobilizowanie na rzecz środowiska środków z innych źródeł (efekt dźwigni).

Wśród słabych stron (wszelkie fakty mające negatywny wpływ na działalność Funduszy, które Fundusze mogą kształtować sprawczo - mogą nimi zarządzać) należy wymienić:

- niejednorodność w skali kraju system ewidencjonowania i raportowania efektów ekologicznych,
- wymagający stałej poprawy proces konsultacji z beneficjentami zamierzeń m.in. co do planowanych nowych zasad i kierunków działalności Funduszy,
- niejednorodność i słabość cyfrowej wymiany informacji i dobrych praktyk między Funduszami,
- niedoskonały system współpracy w finansowaniu zadań o charakterze ponadregionalnym dla zapewnienia systemowej komplementarności finansowania.

Najistotniejsze zidentyfikowane szanse (wszelkie fakty mające pozytywny wpływ na działalność Funduszy, których Fundusze nie mogą kształtować sprawczo (a więc, mogą jedynie na nie reagować) to:

- znaczny strumień środków unijnych z nowej perspektywy na zadania ochrony środowiska i wynikająca z nich szansa dotycząca uczestnictwa Funduszy we wdrażaniu polityk i strategii krajowych i regionalnych,
- nowe instrumenty finansowe UE,
- nowe obszary zrównoważonego rozwoju: innowacje i nowe technologie,
- zwiększenie i optymalizacja dystrybucji wpływów środowiskowych przy zachowaniu wydajnego zdecentralizowanego systemu ich pobierania i dystrybucji,
- zwiększająca się świadomość ekologiczna i aktywność inwestycyjna w sferze środowiska: samorządów terytorialnych, instytucji publicznych, podmiotów gospodarczych organizacji pozarządowych i społeczeństwa,
- wysokie i trwałe zapotrzebowanie na środki Funduszy ukierunkowane na poprawę stanu środowiska,
- utrzymywanie wysokiego poziomu zaufania i zadowolenia beneficjentów.

Zdiagnozowane zagrożenia (fakty mające negatywny wpływ na działalność Funduszy, których Fundusze nie mogą kształtować sprawczo, mogą jedynie na nie reagować) dotyczą:

- niekorzystnych dla Funduszy zmian w przepisach prawa m.in. likwidujących lub centralizujących system funduszy, ograniczających wpływy finansowe i rolę Funduszy we wdrażaniu polityk w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej,
- wpływu dekonjunktury na obniżenie skłonności beneficjentów - przedsiębiorców do podejmowania ryzyka inwestycyjnego, zmniejszenie zdolności zaciągania zobowiązań finansowych przez samorządy terytorialne w związku z ich zadłużeniem,
- wpływu kryzysu na ograniczenie dochodów publicznych i zmniejszenie zdolności inwestycyjnej samorządów terytorialnych, jednostek budżetowych, a także przedsiębiorców,
- braku pełnej aktualizacji i dużego zróżnicowania zakresu szacunków, potrzeb środowiskowych, zarówno w skali kraju, jak i w poszczególnych regionach.

4. Plan strategiczny – wprowadzenie

4.1. Struktura Wspólnej Strategii

Wspólna Strategia tworzy ogólne ramy dla indywidualnych strategii poszczególnych Funduszy i w tym sensie jest narzędziem utrzymania spójności systemu Funduszy.

Struktura Wspólnej Strategii jest uporządkowana w następujący sposób:

- w zakresie dotyczącym merytorycznego obszaru działania Funduszy ustanowione zostały cztery priorytety współdziałania. Wspólna Strategia wskazuje na istotność ujęcia i doprecyzowania tych obszarów w indywidualnych strategiach wszystkich Funduszy (co nie stoi w sprzeczności z tym, by poszczególne Fundusze obierały sobie dodatkowo inne obszary działania uzasadnione specyfiką regionalną). Cele merytoryczne poszczególnych priorytetów odwołują się i ostatecznie zależą do właściwych dla nich dokumentów strategicznych i mogą podlegać modyfikacji w wyniku wprowadzania i aktualizacji odpowiednich strategii, polityk i programów środowiskowych na poziomie regionalnym i krajowym. Dla priorytetów wyznaczono wskaźniki, które będą monitorowane w ramach corocznej realizacji Strategii poszczególnych Funduszy, a na poziomie krajowym jedynie sumowane. Pomiar w zakresie tych wskaźników jest pomocniczym sposobem oceny wdrażania Wspólnej Strategii,
- w zakresie optymalizacji współpracy Funduszy ukierunkowanej na realizację celu generalnego i priorytetów środowiskowych zdefiniowane zostały działania zgrupowane w ramach perspektyw strategicznych. Dla realizacji działań Wspólna Strategia ustala dodatkowo zadania i narzędzia ich realizacji, oraz – w celach ewaluacyjnych – opisuje dla każdej perspektywy kierunki zmian, jakie powinny zachodzić w systemie w wyniku realizacji danych działań. Struktura celów jest opatrzona wskaźnikami realizacji na poziomie działań (wskaźniki bezpośrednie) i perspektyw (wskaźniki sumaryczne). Coroczna ewaluacja osiągnięć w zakresie tych wskaźników jest podstawowym sposobem oceny wdrażania Wspólnej Strategii.

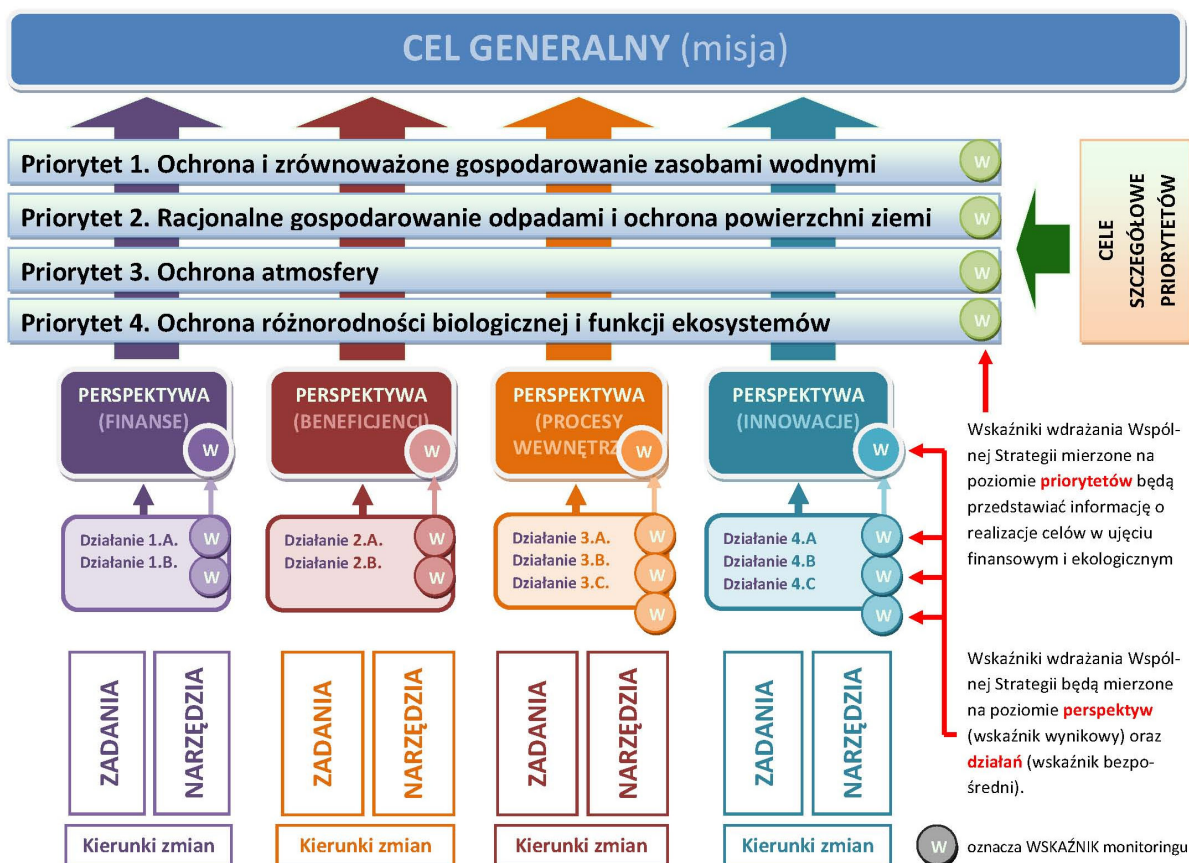
Zaznaczone na diagramie krzyżowanie się struktury działań ze strukturą priorytetów należy rozumieć tak, że każde z działań odnosi się przekrojowo do wszystkich priorytetów.

Przykład: Działanie 1.B. *Wzajemne uzgadnianie i korelowanie obszarów i kierunków dofinansowania przedsięwzięć pomiędzy Funduszami* nie może dotyczyć tylko jednego -priorytetu, np. *ochrony i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi*. Uzgadnianie kierunków i szczegółowych obszarów dofinansowania powinno być realizowane w równym stopniu dla wszystkich czterech obszarów współdziałania.

Perspektywy strategiczne i podporządkowane im działania szczegółowe dotyczą wszystkich priorytetów.

Przykład: W odniesieniu do form dofinansowania dotyczących pierwszego priorytetu *Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi* powinny być realizowane działania ze wszystkich czterech perspektyw: należy dbać równolegle o optymalne finansowanie, satysfakcję beneficjenta, usprawnienie procesów wewnętrznych i podejście innowacyjne i rozwojowe.

Ryc. 2: Ogólna struktura Wspólnej Strategii: układ priorytetów a perspektywy strategiczne

4.2. Ramy czasowe obowiązywania obecnej Wspólnej Strategii

Niniejsza Wspólna Strategia jest uchwalana w specyficznym momencie, co narzuca też sposób zaplanowania jej aktualizacji. Pierwszy rok obowiązywania Strategii (rok 2013) jest zarazem ostatnim rokiem kończącym się okresu programowania UE: 2007-2013. Zasady dotyczące nowego okresu programowania, które będą obowiązywały począwszy od roku 2014, nie są szczegółowo znane w chwili tworzenia niniejszej Strategii². Ponadto doświadczenie z poprzedniego okresu programowania pokazuje, że uregulowania krajowe na nowy okres programowania mogą nie być gotowe z początkiem 2014 roku i należy brać pod uwagę, że będą formułowane stopniowo w ciągu całego 2014 roku. Wy-

² Wspólna Strategia powstaje w pierwszej połowie 2012 roku.

nika stąd konieczność zaplanowania aktualizacji Strategii w połowie jej obowiązywania (na koniec 2014 r.). W wyniku tej aktualizacji możliwe więc będzie uwzględnienie zmian wynikających z programów operacyjnych dla nowej perspektywy finansowej UE, aktualizacji Polityki Ekologicznej Państwa oraz wypracowanych sposobów jednolitego mierzenia głównych efektów ekologicznych z działalności Funduszy.

Ryc. 3: Umiejscowienie Wspólnej Strategii na osi czasu w stosunku do okresów programowania UE

Lata:	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Okresy programowania UE:	2007-2013		2014-2020						2021-2027		
<i>niezbędna aktualizacja:</i>			aktualizacja								
obecna Wspólna Strategia: 2013-2016 z perspektywą 2020:		PLAN STRATEGICZNY			Perspektywa						
następna Wspólna Strategia: 2017-2020 z perspektywą 2024:						PLAN STRATEGICZNY			Perspektywa		

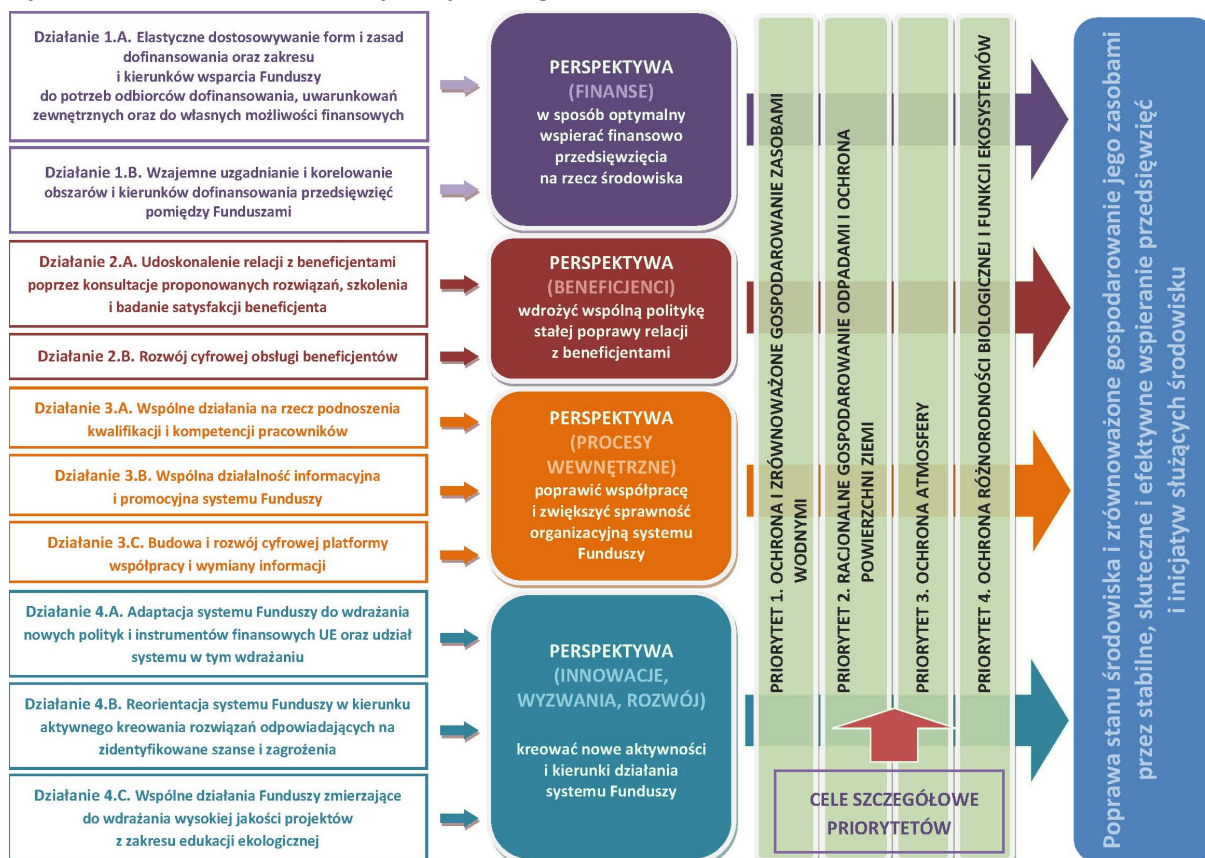
Wspólna Strategia obejmuje planem działań czteroletni okres 2013-2016 oraz zarysowuje ogólną perspektywę planistyczną na kolejne cztery lata 2017-2020. Okres objęty perspektywą mieści się w tym samym okresie programowania UE, co okres zasadniczy. Pozwoli to zachować spójność planistyczną przy tworzeniu kolejnej Strategii w pierwszej połowie 2016 r.

5. Cele, priorytety i perspektywy Wspólnej Strategii

Dla właściwego zharmonizowania zasad i sposobów działania Funduszy Wspólna Strategia jest uporządkowana wokół następującej struktury celów i priorytetów:

- cała Wspólna Strategia jest podporządkowana jednemu **celowi generalnemu** (misji) realizowanemu w czterech **priorytetach środowiskowych**,
- jego osiągnięcie będzie następowało przez równoległą realizację **czterech perspektyw**,
- z kolei w ramach każdej z perspektyw Strategia wyznacza kilka **działań**, których realizacja będzie mierzona wskaźnikami.

Ryc. 4: Struktura celów Wspólnej Strategii

Zaawansowanie realizacji Strategii będzie monitorowane na poziomie poszczególnych zadań każdego z działań, a następnie corocznie sumowane na poziomie każdej z czterech perspektyw. Po dwóch latach oraz na koniec czteroletniego okresu obowiązywania Wspólnej Strategii zostanie dokonana ocena stopnia realizacji celu generalnego. Miernikiem stopnia zbliżenia się do osiągnięcia celu generalnego będzie zsumowany poziom realizacji zadań wyznaczonych na dany, czteroletni okres w ramach wszystkich działań w perspektywach. Poniżej opisano i zinterpretowano cel generalny Strategii, a następnie omówiono kolejno czte-

ry perspektywy i poszczególne działania w ramach każdej z nich. Działania są opisane poprzez uszczegółowienie sposobów realizacji każdego z nich i wyspecyfikowanie narzędzi służących temu, oraz określenie wskaźników i terminów ich osiągnięcia. Dla każdej perspektywy dodatkowo sformułowano *kierunki działania*: opisy zmian, jakie powinny zachodzić w systemie w ramach danej perspektywy w miarę realizowania szczegółowych zaplanowanych działań.

5.1. Cel generalny – misja

**Celem generalnym Funduszy jest poprawa stanu środowiska
i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami
przez stabilne, skuteczne i efektywne
wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku**

Komentarz: istotne są poszczególne elementy tego sformułowania. Po pierwsze celem Funduszy jest **wspieranie** dwóch rodzajów aktywności: **przedsięwzięć** (a więc tych aktywności, które są przedmiotem wniosku o dofinansowanie), oraz **inicjatyw** (a więc innych aktywności, np. szerzenia świadomości ekologicznej, kształtowania prawa, promocji prośrodowiskowych postaw itp.). Po drugie: wsparcie takie musi być zarazem **stabilne** (nie może długoterminowo osłabiać potencjału wspierania kolejnych aktywności), **skuteczne** (efekty środowiskowe muszą być faktycznie osiągnięte) i możliwie **efektywne** (przy zachowaniu warunku trwałości i skuteczności ma być możliwie najtańsze; dawać możliwie duży efekt ekologiczny z wydanej złotówki). Po trzecie wreszcie precyzuje się tu, co oznacza „służący środowisku”: chodzi zarówno o poprawę stanu środowiska, jak i o zrównoważone gospodarowanie zasobami.

Takie sformułowanie celu generalnego służy jako „wzorzec” przy planowaniu na poziomie średnioterminowym: tworzeniu programów strategicznych, czy list priorytetowych (programów lub przedsięwzięć). Program priorytetowy, czy lista przedsięwzięć priorytetowych, przed ich ogłoszeniem każdorazowo powinny być poddane ocenie: czy wspierane aktywności poprawiają stan środowiska, lub wspierają zrównoważone gospodarowanie jakimś jego zasobem³? Czy planowane formy wsparcia zapewniają stabilność, skuteczność i możliwie wysoką efektywność systemu Funduszy?

Misja funduszy brzmi:

**Skutecznie wspieramy działania
na rzecz środowiska**

³ Zapis ten odwołuje się wprost do celów rozwojowych Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko: „Poprawa stanu środowiska” oraz „Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska”.

Komentarz: Misja ma za zadanie w możliwie lapidarnej, dobitnej formie przypominać, po co w ogóle istnieją Fundusze, jaka jest generalna racja ich istnienia⁴. Misja jest deklaracją generalnej wartości i generalnego rodzaju aktywności na rzecz tej wartości. W przypadku Funduszy generalną zadeklarowaną wartością jest **środowisko**, a generalnym rodzajem aktywności Funduszy jest **wspieranie działań** na rzecz środowiska. To ważne stwierdzenie: misją Funduszy nie jest bezpośrednie działanie na rzecz środowiska (np. inwestowanie, organizowanie, oczyszczanie), ale właśnie – **wpieranie** działań innych podmiotów na rzecz tych celów.

Misja ma przede wszystkim zastosowania motywacyjne i identyfikacyjne: pozwala zespołom ludzkim i menedżerom Funduszy zidentyfikować się z realizowaną Strategią. Misja ma także oczywisty wydźwięk promocyjny: dobrze komunikuje adresatom zewnętrznym, jak Fundusze widzą swoją rolę i jak definiują siebie wobec wyzwań współczesności.

W Strategii przyjęto, że realizacja misji Funduszy, odbywać się będzie w czterech głównych priorytetach, wyznaczających merytoryczne ramy działania wszystkich Funduszy. W każdym z tych obszarów realizowane będą cztery perspektywy strategiczne i podporządkowane im działania szczegółowe.

5.2. Priorytety Wspólnej Strategii

Priorytetami środowiskowymi, obszarami na których koncentruje się merytoryczna działalność Funduszy w perspektywie strategicznej 2013-2020 są:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi⁵,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,

stanowią one podstawowy zakres działalności Funduszy, wpisują się też w kierunki wskazane w projekcie Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”. Niniejsza Strategia koncentrując się na wdrażaniu ww. priorytetów, zakłada także, że oprócz lub w ramach ich realizacji wsparcie Funduszy będą otrzymywały przedsięwzięcia wspierające takie cele katalogu obszarów finansowania ochrony środowiska wskazanego w ustawie POŚ, które dotyczą m.in. monitoringu środowiska, zadań z zakresu przeciwdziałania awariom i zagrożeniom środowiska, ochrony przed hałasem.

W związku z tym, że obecnie wiele dokumentów strategicznych krajowych i regionalnych istotnych dla określenia celów działalności w perspektywie Wspólnej Strategii jest na etapie programowania

---

⁴ Uważa się, że misja winna być trwała w całym okresie istnienia organizacji.

⁵ gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami zawartą w dyrektywie 2008/98/WE

zakłada się, że ich sukcesywne wdrażanie może modyfikować i nieznacznie wpłynąć na zmianę akcentów wśród celów poszczególnych priorytetów. Celami horyzontalnymi Funduszy realizowanymi w każdym z priorytetów Wspólnej Strategii będą:

- **wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych, w szczególności wynikających z Traktatu Akcyjnego,**
- **dążenie do wykorzystania środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną,**
- **stymulowanie "zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce m.in. poprzez wspieranie efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, ekoinnowacyjności, niskoemisyjności gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenia warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,**
- **promowanie zachowań ekologicznych, działań i przedsięwzięć służących zachowaniu bogactwa różnorodności biologicznej oraz adaptacji do zmian klimatycznych.**

Pomiar realizacji poszczególnych priorytetów będzie odbywał się na poziomie corocznego monitorowania wymiaru finansowego i ekologicznego realizacji wskaźników na poziomie poszczególnych Funduszy, a na poziomie krajowym jedynie agregowany. Pomiar w zakresie tych wskaźników jest pomocniczym sposobem oceny wdrażania Wspólnej Strategii. Zakłada się, że monitoring realizacji poszczególnych priorytetów będzie następował poprzez pomiar:

- kwot wydatkowanych środków (wymiar finansowy),
- wielkości uzyskanego i zakontraktowanego efektu ekologicznego (wymiar ekologiczny).

Należy podkreślić, że dotychczas planowanie tych wielkości w perspektywie strategicznej dla systemu Funduszy nie było prowadzone. Niniejsza Wspólna Strategia podejmuje próbę przedstawienia szacunków nakładów finansowych, które zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania Wspólnej Strategii, wynikających z obecnego stanu wiedzy. Jednak w związku z tym, że:

- mogą wystąpić zdarzenia losowe (klęski żywiołowe, kryzysy gospodarcze) okoliczności wynikające z ryzyk wdrażanych projektów inwestycyjnych współfinansowanych bezzwrotnymi środkami UE – w kontekście ustawowego imperatywu prowadzenia gospodarki finansowej zapewniającej wykorzystanie tych środków,
- brak jest ostatecznych rozstrzygnięć, co do kształtu i zasad wdrażania oraz redystrybucji środków europejskich nowej perspektywy finansowej UE,
- wpływ na możliwości finansowe Funduszy będą mieć zmiany przepisów prawnych w szczególności w zakresie przychodów i wydatków,

należy spodziewać się występowania odchyień w stosunku do przedstawionych szacunków. Ich weryfikacja i uaktualnienie będzie przedmiotem każdorazowej aktualizacji Wspólnej Strategii.

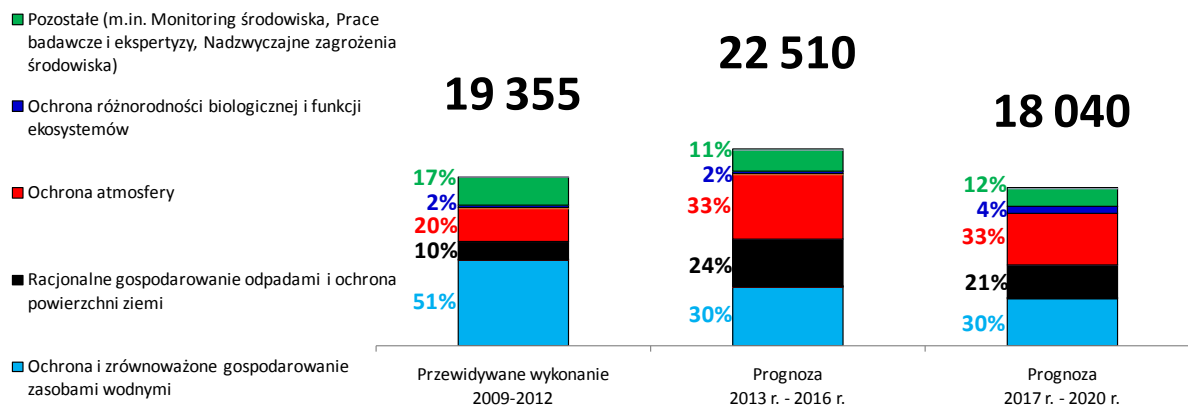
Dodatkowo, w związku z tym, że w chwili obecnej Fundusze posiadają zróżnicowaną metodykę liczenia efektu ekologicznego (wypracowanie wspólnej stanowi jeden z celów niniejszej strategii), wielkości te nie zostały zaplanowane w ujęciu wartościowym. W każdym z obszarów zidentyfikowano jednak mierniki istotne dla obszarów które w ramach Wspólnej Strategii będą monitorowane. W procesie monitoringu mierniki będą przestawiane ze wskazaniem wielkości efektu:

- wynikającego z zawieranych w tym okresie umów (efekt kontraktowany), którego realne osiągnięcie (zakończenie inwestycji) może nastąpić w okresie późniejszym,
- wynikającego z umów kończonych w analizowanym okresie, prezentującego efekt realnie osiągnięty, abstrahujący od tego kiedy realizacja projektu została rozpoczęta.

Wymiar finansowy Wspólnej Strategii przygotowany został na podstawie danych planistycznych przekazanych przez Fundusze. W rozdziale 5.12 przedstawiono tabelę zbiorczo prezentującą prognozowane wydatkowanie środków na finansowanie ochrony środowiska ze środków Funduszy. **Prezentowane kwoty nie przedstawiają szacunku środków europejskich współfinansujących przedsięwzięcia ochrony środowiska oraz środków własnych beneficjentów i banków angażowanych w wyniku działalności Funduszy m.in. ze względu na brak ostatecznych rozstrzygnięć w zakresie kierunków redystrybucji środków dla perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020. Dlatego też prezentowane kwoty wsparcia i ich kierunki należy traktować jako wstępny szacunek i element do dalszego elastycznego nimi zarządzania, w zależności od obserwowanych uwarunkowań.** Główne trendy wynikające z przedstawionych danych wskazują na:

- wzrost wypłat środków własnych na finansowanie ochrony środowiska o ok. 15% w perspektywie 2013-2016 w porównaniu do przewidywanego wykonania wypłat w latach 2009-2012,
- utrzymanie w strukturze finansowania Funduszy przewagi finansowania zwrotnego (pożyczkowego), które stanowić będzie ok. 60% wypłat,
- prognozowaną zmianę struktury dziedzicznej finansowania ochrony środowiska wg poniższej ryciny.

Ryc. 5: Prognozowane zmiany kwoty i struktury dziedzinowej finansowania ochrony środowiska ze środków własnych Funduszy w perspektywach strategicznych (mln zł)

Przewidywana zmiana w perspektywie 2013-2016 stanowi głównie wynik wzrostu wydatków ogółem, w wyniku redystrybucji środków z zasobów zobowiązań wieloletnich (dawnych „subfunduszy”) Narodowego Funduszu na finansowanie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej i gospodarki odpadowej, przy nieznacznym zmniejszeniu i zmianie struktury finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony wód i gospodarki wodnej (dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych zamiast pożyczek), obserwowanego w latach 2009-2012. Poniżej scharakteryzowano prognozowane zmiany struktury finansowania ochrony środowiska, oraz główne cele działalności w poszczególnych priorytetach finansowania ochrony środowiska.

5.3. PRIORYTET 1: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

W obszarze tym planowane działania strategiczne ukierunkowane są głównie na uzyskanie celów określonych w Planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy, z którego wynika że do 2015 r. powinien być osiągnięty dobry stan wód w odniesieniu do jakości, ilości i ich wykorzystania we wszystkich dorzeczach UE, a następne działania z zakresu jakości wód dotyczyć powinny oszczędnego gospodarowania wodami. W perspektywie do 2020 r., stan oraz dostępność zasobów wód powierzchniowych i podziemnych będą jednym z najważniejszych środowiskowych uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz czynnikiem determinującym efektywność działań na rzecz zahamowania utraty różnorodności biologicznej. Dla zapewnienia efektywnej gospodarki wodnej istotne jest zagwarantowanie i utrzymanie niezbędnej ilości oraz odpowiedniej jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz usuwanie bądź minimalizowanie wszelkich zagrożeń dla tego sektora. W tym celu konieczne są działania na rzecz szybkiego i pełnego wdrożenia dyrektywy 2000/60/WE, która ustanawia ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, rozumianej jako realizację programów działań zawartych w planach gospodarowania wodami. Realizacja tych celów znajduje swój wyraz w projekcie strategii BEiŚ w zakresie działań grupowanych w ramach

poniższych kierunków interwencji: 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed: powodzią, suszą i deficytem wody; 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki.

Realizacja tych zamierzeń powodować będzie konieczność utrzymywania wysokiego udziału współfinansowania przez Fundusze przedsięwzięć z zakresu ochrony i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi. W perspektywie 2013-2016 na ich współfinansowanie Fundusze przewidują przeznaczyć około 30% wypłat środków (prawie 7 mld zł). Celami szczegółowymi realizowanymi w tym priorytecie będą:

5.3.1.1 Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Podstawowym działaniem w ramach celu szczegółowego jest spełnienie wymogów Dyrektywy 91/271/EWG w zakresie redukcji ładunku zanieczyszczeń, w tym związków biogenych (azot, fosfor) odprowadzanych do wód. W ramach działania będą realizowane zadania obejmujące utrzymanie, budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury oczyszczania ścieków, przewidziane w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK).

5.3.1.2 Efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów wodnych

Niedobór wody i susza okazują się w chwili obecnej podstawowymi problemami, a zmiany klimatu mogą jeszcze pogorszyć sytuację. Zasadniczą kwestią jest osiągnięcie postępów w celu pełnego wdrożenia ramowej dyrektywy wodnej⁶. Efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów wodnych obejmować powinno działania z zakresu oszczędnego gospodarowania wodami tj. usuwania strat na sieci, stosowania inteligentnych liczników, oszczędzania wody w przemyśle i w nawodnieniach.

Wszelkie działania z zakresu efektywnego, racjonalnego korzystania z zasobów wodnych oraz ochrony wód powinny wynikać z planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

5.3.1.3 Adaptacja sektora gospodarki wodnej do zmian klimatycznych

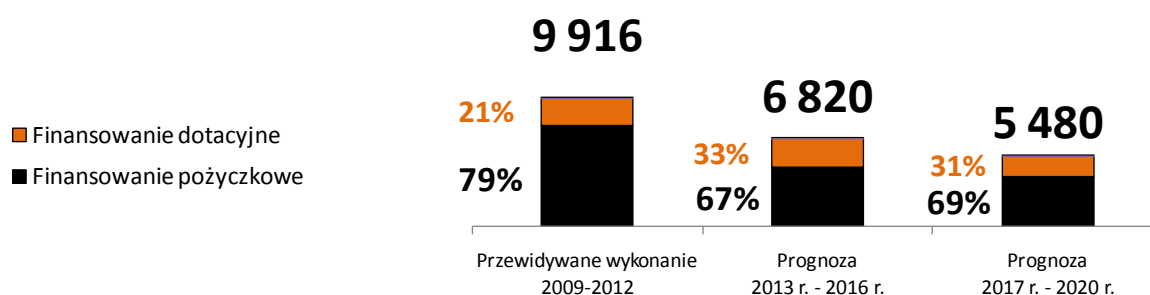
Zwiększające się prawdopodobieństwo wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych spowoduje znaczne zmiany w jakości i dostępności zasobów wodnych co wpłynie na wiele sektorów w tym na produkcję żywności (zależne od nawadniania). Istnieje zatem potrzeba działań w celu m.in.: poprawy skuteczności zaopatrzenia w wodę m.in. w rolnictwie, gospodarstwach domowych i budynkach, minimalizacji potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, zwiększenia możliwości magazynowania wody, zwiększenia retencji wodnej, prowadzenia inwestycji na rzecz mniejszego zużycia wody w przemyśle. Ważne jest też prowadzenie inwestycji w zakresie ochrony przeciwpowodziowej z wykorzystaniem powstających obiektów na cele energetyczne oraz wspieranie działań o charakterze nietechnicznym dotyczących m.in. zwiększenia naturalnej retencji, budowy systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania powodzi oraz zarządzania ryzykiem powodziowym, prowadzenia kampanii edukacyjnych.

---

⁶ Dyrektywa 2000/60/WE ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej

Fundusze realizując przedsięwzięcia z zakresu ochrony i zrównoważonego gospodarowanie zasobami wodnymi uwzględniać będą także działania służące ochronie Morza Bałtyckiego oraz celów wynikających z dokumentów strategicznych z zakresu gospodarki wodnej m.in. Programu wodno - środowiskowego kraju i planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Ryc. 6: Prognozowane zmiany kwot i formy finansowania przedsięwzięć ze środków własnych Funduszy w zakresie ochrony i zrównoważonego gospodarowanie zasobami wodnymi (mln zł)

W zakresie współfinansowania przez Fundusze realizacji przedsięwzięć tej dziedziny obserwuje się zmianę struktury finansowania i kwoty środków wydatkowanych. Związane jest to głównie ze zmianą modelu finansowania przedsięwzięć z udziałem środków europejskich, która polega na zastępowaniu finansowania pożyczkowego przez dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych lub dopłaty do obligacji. Rozwiązania te pozwalają na włączenie środków zewnętrznych (banków) w proces finansowania inwestycji oraz zmniejszają roczne wypłaty środków własnych Funduszy, na co wskazuje powyższa rycina.

Należy jednak mieć na uwadze, że nie oznacza to w naszej ocenie, zmniejszenia całkowitych nakładów na finansowanie ochrony wód i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w Polsce, ponieważ zestawienie nie obejmuje środków banków, których udział w finansowaniu tych inwestycji znacząco rośnie (w wyniku występowania efektu dźwigni dofinansowania na skutek rosnącego udziału finansowania w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych), oraz środków europejskich, które w dotychczasowej strukturze współfinansowania ochrony środowiska stanowiły pozycję dominującą. Dodatkowo działania z tego zakresu wzmocnione będą przez kontynuowanie wypłat środków z zakresu rozpoczętych inwestycji związanych z likwidacją skutków powodzi i zagrożeń środowiska, które ujmowane są odrębnie.

W dziedzinie ochrony wód i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi wymiar ekologiczny realizacji Strategii doraźnie (do momentu wdrożenia jednolitej ewidencji głównych efektów ekologicznych) będzie prowadzony przy wykorzystaniu następujących mierników:

- Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (RLM),

- Liczba ludności objętej środkami ochrony przeciwpowodziowej (osoby).

Wybór powyższych mierników wynika z przewidywanej dostępności danych (są już monitorowane w ramach wielu obecnych umów) oraz dużej ich istotności dla obszaru. Uzupełnieniem tych mierników w strategiach poszczególnych Funduszy będą wybrane przez Fundusze dodatkowe mierniki diagnozujące rzeczywisty wpływ przedsięwzięć na poprawę jakości wód np. biorąc pod uwagę poziom usuniętych zanieczyszczeń.

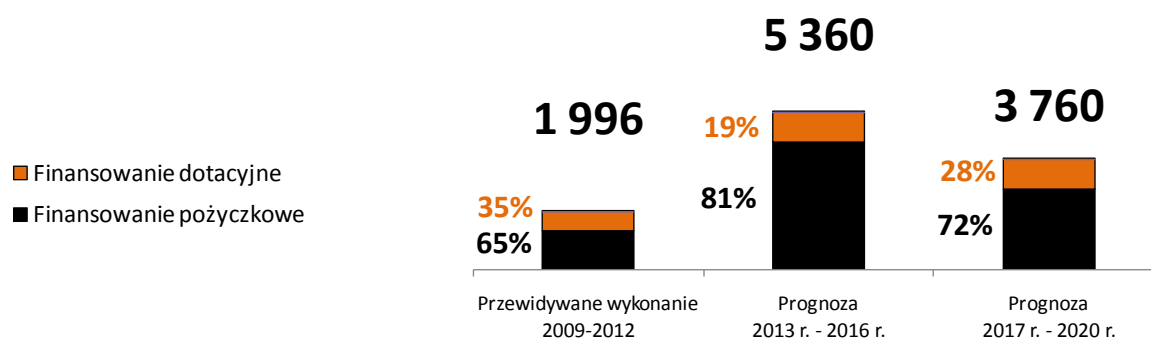

5.4. PRIORYTET 2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Racjonalizacja gospodarki odpadami w Polsce przebiega wolno, a jej efekty są zdecydowanie niezadowalające. Kluczowym wyzwaniem w gospodarce odpadami komunalnymi jest pełne wdrożenie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98 WE z dnia 19 listopada 2008r. w sprawie odpadów (tzw. dyrektywa odpadowa). Wiąże się to z wprowadzeniem określonej w dyrektywie odpadowej hierarchii postępowania z odpadami tj. zapobieganie, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku (np. odzysk energii) a na samym końcu unieszkodliwianie odpadów.

Zakres wspieranych przedsięwzięć w tym obszarze ukierunkowany jest na realizację działania 3.2. projektu strategii BEiŚ „Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym zapobieganie powstawania odpadów i wykorzystania ich na cele energetyczne” oraz 1.1. Racjonalnego i efektywnego gospodarowania zasobami kopalń. Realizacja tych zamierzeń przy uwzględnieniu upływu okresów przejściowych do Traktatu Akcesyjnego powodować będzie konieczność zwiększenia udziału współfinansowania przez Fundusze przedsięwzięć z zakresu racjonalnego gospodarowania odpadami i ochrony powierzchni ziemi. W perspektywie 2013-2016 na ich współfinansowanie Fundusze przewidują przeznaczyć około 24% wydatków (prawie 5,4 mld zł). Poniżej przedstawiono porównanie wydatków na ten kierunek w analizowanych, poszczególnych perspektywach strategicznych.

Ryc. 7: Prognozowane zmiany kwot i form finansowania przedsięwzięć ze środków własnych Funduszy dotyczących racjonalnego gospodarowania odpadami i ochrony powierzchni ziemi (mln zł)

W zakresie współfinansowania przez Fundusze realizacji przedsięwzięć tej dziedziny obserwuje się wzrost udziału finansowania pożyczkowego w strukturze wydatków i znaczący (160%) wzrost kwoty środków wydatkowanych. Związane jest to głównie z przewidywanym współfinansowaniem realizacji przedsięwzięć w zakresie termicznego przekształcania odpadów oraz zakładanym szerszym wykorzystaniem środków zobowiązań wieloletnich Narodowego Funduszu na finansowanie przedsięwzięć odpadowych. Celami realizowanymi w tym priorytecie będą działania służące ochronie i rekultywacji gleb oraz w zakresie gospodarowania odpadami m.in.:

5.4.1.1 Minimalizacja składowanych odpadów

Wspierane działania dotyczyć będą stopniowego przechodzenia z systemu polegającego na składowaniu odpadów na system wspierający przetworzenie, odzysk surowców oraz energetyczne ich wykorzystanie – uwzględniając hierarchię postępowania z odpadami. Dużego znaczenia nabierać będą działania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów, likwidacją nieefektywnych składowisk odpadów. Kluczowe dla sprawnie funkcjonującego systemu gospodarki odpadami będzie wspieranie i wdrażanie niskoodpadowych technologii produkcji. Minimalizacji składowania odpadów przyczyni się również do spełnienia wymogu ograniczenia składowania odpadów biodegradowalnych w tym: do 50% do 16 lipca 2013 roku, do 16 lipca 2020 roku – do 35% w stosunku do masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, wytworzonych w roku 1995.

5.4.1.2 Wykorzystanie odpadów komunalnych oraz osadów ściekowych na cele energetyczne

W ramach tego celu szczegółowego ważne będzie wykorzystanie potencjału energetycznego w przekształcaniu odpadów i osadów ściekowych. Wdrażanie wymogów unijnych będzie miało również wpływ na działania związane z efektywnością energetyczną – projekty Waste-to Energy (termiczne lub biologiczne przekształcanie odpadów) oraz Methane-to markets (gaz składowiskowy z odnawialnymi źródłami energii) część energii uzyskiwana z odpadów może być traktowana jako pochodząca z energii odnawialnej.

Jednocześnie należy pamiętać, że zgodnie z polityką UE w zakresie odpadów do 2020 r., promowane jest stosowanie recyklingu odpadów, a dopiero w drugiej kolejności ich termiczne przekształcanie.

5.4.1.3 Promowanie ponownego wykorzystania i recyklingu

Dużym wyzwaniem w zakresie gospodarki odpadami jest spełnienie wymagań w zakresie osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, w szczególności poprzez usprawnienie systemów selektywnego zbierania odpadów.

5.4.1.4 Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin

Działania w ramach tego celu strategicznego powinny doprowadzić do lepszego stopnia rozpoznania i zwiększenia ochrony krajowych zasobów złóż strategicznych. Istotne jest również ograniczenie presji środowiskowej wywieranej przez sektor górniczy na terenach, gdzie obecnie jest prowadzona (lub w przyszłości będzie) intensywna działalność wydobywcza. Szczególną rolę należy przypisać planowaniu przestrzennemu, będącym instrumentem określającym priorytety przestrzenne w zakresie gospodarowania środowiskiem w tym określającego strefy ochronne dla cennych środowiskowo obszarów. W zakresie priorytetu 2 Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi, główny wymiar ekologiczny realizacji Strategii będzie prezentowała informacja wskazująca ograniczenie masy składowanych odpadów (Mg/rok).

Wybrano miernik istotny i uniwersalny, obejmujący wszelkie działania związane z ograniczaniem powstawania odpadów, selektywną zbiórką i późniejszym recyklingiem i odzyskiem. Należy jednak podkreślić, że szeroki zakres działań w ramach tego obszaru wymaga rozważenia uzupełnienia tego miernika w strategiach poszczególnych Funduszy o mierniki bardziej szczegółowe (np. dla grup odpadów), odpowiednie dla podejmowanych działań.

5.5. PRIORYTET 3. Ochrona atmosfery

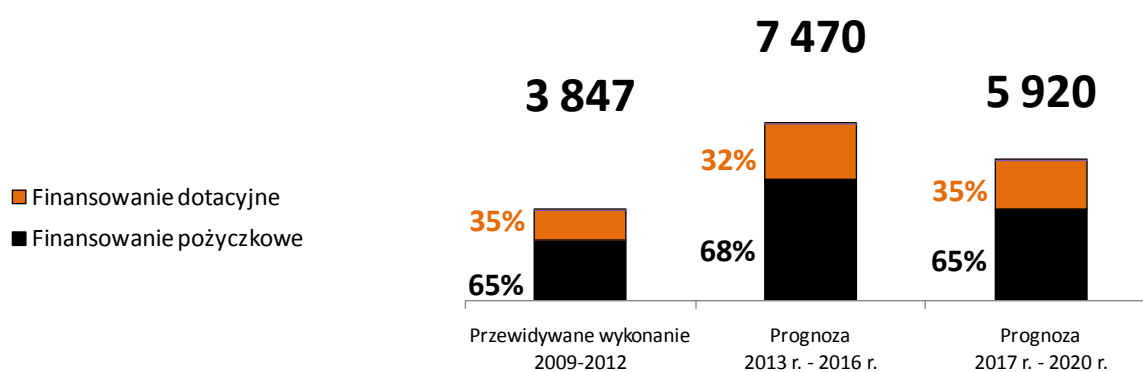
W ramach tego obszaru tematycznego wspierane będą zadania związane ograniczeniem zanieczyszczeń powietrza oraz zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza substancji takich jak m.in. związki azotu i siarki (NO_x, SO₂), tlenek węgla (CO), pyły oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne o szczególnie negatywnym wpływie na zdrowie ludzi oraz trwałość ekosystemów.

Wraz ze wzrostem produkcji energii elektrycznej i ciepłej musi następować redukcja emisji przemysłowych i innych zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych. Pogodzenie tych zagadnień jest możliwe poprzez modernizację sektora energetyczno – ciepłowniczego oraz ograniczenie tzw. niskiej emisji uzyskiwane m.in. w wyniku zwiększenia dostępnych mechanizmów finansowych będących wsparciem dla tego typu inwestycji. Istotne będzie także zwiększenie efektywności energetycznej, poprzez dalsze wspieranie termomodernizacji, rozwoju kogeneracji i energetyki odnawialnej, w tym głównie energetyki wiatrowej, biogazowni i instalacji na biomasę.

Udział we współfinansowaniu przedsięwzięć tej dziedziny wspiera działania wskazane w strategii BEiŚ w zakresie: 2.1. Lepszego wykorzystania krajowych zasobów energii; 2.2. Poprawy efektywności energetycznej; 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenia oddziaływania energetyki.

Oczekuje się, że realizacja tych zamierzeń spowoduje przeorientowanie kierunków interwencji finansowej systemu Funduszy właśnie w kierunku finansowania ochrony atmosfery. W perspektywie 2013-2016 na współfinansowanie tej dziedziny Fundusze przewidują przeznaczyć około 33% wypłat środków (prawie 7,5 mld zł). Poniżej przedstawiono porównanie wypłat na ten kierunek w analizowanych poszczególnych perspektywach strategicznych.

Ryc. 8: Prognozowane zmiany kwot i formy finansowania przedsięwzięć ze środków własnych Funduszy w zakresie ochrony atmosfery (mln zł)

W zakresie współfinansowania przez Fundusze realizacji przedsięwzięć tej dziedziny przewiduje się podwojenie wydatków na ten cel. Związane to będzie głównie z finansowaniem przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej, ograniczenia niskiej emisji, których zaawansowane wdrażanie umożliwi m.in. wykorzystanie środków zobowiązań wieloletnich Narodowego Funduszu uzyskanych z opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy Prawo Energetyczne. Celami realizowanymi w tym priorytecie będą m.in.:

5.5.1.1 Poprawa jakości powietrza

Najistotniejszym problemem jakości w Polsce jest przekroczenie dopuszczalnych norm dla pyłu drobnego PM⁷ 10 i PM 2.5 określonych w dyrektywie CAFE. Dotrzymanie norm jest niezbędne, gdyż długotrwałe narażenia na działanie pyłu zawieszonego skutkuje skróceniem średniej długości życia. Do spełnienia wymogów dyrektywy CAFE może przyczynić się likwidacja tzw. niskiej emisji. Niska emisja obejmuje emisję komunikacyjną, emisję pyłów i szkodliwych gazów pochodzących z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych, w których spalanie węgla odbywa się w nie-

⁷ Cząstki pyłu zawieszonego (ang. Particulate matter)

efektywny sposób najczęściej tanim węglem o niskich parametrach grzewczych. Często dochodzą do tego również praktyki spalania w kotłach odpadów z gospodarstw domowych. Ograniczenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery może się odbyć poprzez kompleksową likwidację istniejących, nieefektywnych urządzeń grzewczych, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, zbiorowe systemy ciepłownicze.

5.5.1.2 *Wspieranie rozproszonych odnawialnych źródeł energii*

Rozwijanie odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza w formule generacji rozproszonej oraz dążenie do nieustannego poprawiania efektywności energetycznej przyczyni się do efektywnego korzystania z zasobów środowiska oraz zmniejszenia emisji CO₂.

Przewiduje się, że w dziedzinie ochrony atmosfery wymiar ekologiczny realizacji Strategii przedstawiony będzie przez wskazanie informacji o stopniu ograniczenia lub uniknięcia emisji dwutlenku węgla, tlenków siarki, tlenków azotu i pyłów (Mg/rok) w wyniku realizacji współfinansowanych przedsięwzięć. Uzupełnieniem tych mierników w strategiach poszczególnych Funduszy mogą być wybrane przez Fundusze mierniki bardziej szczegółowe, odpowiednie dla podejmowanych działań.

5.6. PRIORYTET 4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

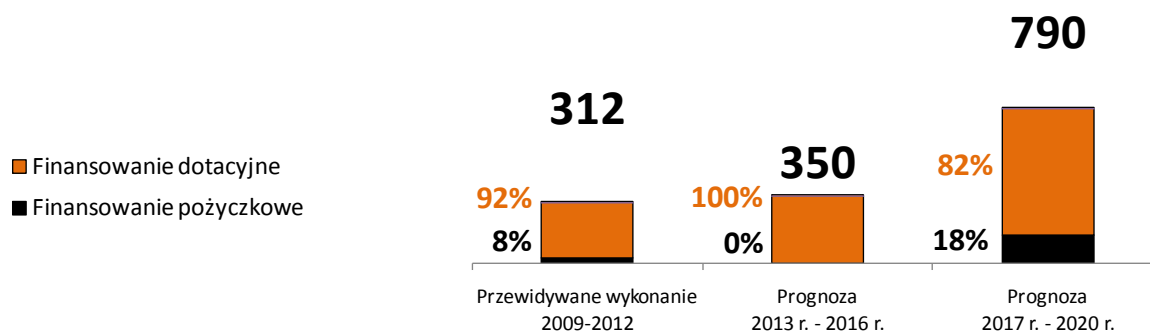
W ramach tego obszaru tematycznego wspierane będą głównie zadania związane z zachowaniem różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, gatunków i genów w tym: ochrony Bałtyku i jego strefy brzegowej, Wisły, Odry i rzek Przymorza, przyrody parków narodowych, obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, eliminacją obcych gatunków inwazyjnych oraz ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, szczególnie narażonych na antropopresję. Istotne znaczenie będzie miało wspieranie przedsięwzięć służących ochronie gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów, a także zarządzanie gatunkami konfliktowymi.

Realizacja tego priorytetu wymaga przemyślanego i konsekwentnego działania, począwszy od kompleksowej diagnozy stanu środowiska - opracowania metodyki prowadzenia inwentaryzacji (w tym: opracowanie jednolitych kryteriów prowadzenia inwentaryzacji przyrodniczych na potrzeby publicznych i prowadzonych postępowań administracyjnych, opracowania podstaw wyceny wartości środowiska) po opracowanie i uchwalenie wymaganych prawem planów/programów ochrony. Szczególną uwagę należy zwrócić na tzw. „usługi ekosystemowe” (wycenę ich wartości), utrzymanie i odtwarzanie naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę, szczególnie w obszarach górskich.

Realizacja tego kierunku działań zapewni lepsze wykorzystanie europejskich środków na rzecz różnorodności biologicznej (nie prezentowanych w tym opracowaniu), m.in. środków LIFE+, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, co jest kluczowym priorytetem Strategii „Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny – unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.”. W perspektywie 2013-2016 na

współfinansowanie tej dziedziny Fundusze przewidują przeznaczyć wstępnie około 2% wypłat środków (350 mln zł).

Ryc. 9: Prognozowane zmiany kwot i formy finansowania przedsięwzięć ze środków własnych Funduszy w zakresie różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów (mln zł)

Przedstawione prognozy wydatkowania środków na realizację tego celu wskazują na utrzymanie poziomu finansowania przedsięwzięć w perspektywie 2013-2016 oraz ich podwojenie w perspektywie 2017-2020. Celami realizowanymi w tym priorytecie będzie m.in.:

5.6.1.1 Utrzymanie i odbudowa ekosystemów i ich funkcji

Około 60% funkcji ekosystemów Ziemi uległo degradacji w ostatnim pięćdziesięcioleciu. Ich ochrona i odbudowa jest kluczowa w zakresie różnorodności biologicznej. Istotne są inwestycje w kapitał naturalny – np. w postaci zielonej infrastruktury. Komisja Europejska planuje opublikować Komunikat w sprawie zielonej infrastruktury jeszcze w tym roku.

5.6.1.2 Ochrona korytarzy ekologicznych

Ochrona korytarzy ekologicznych zagwarantuje zachowanie stanu różnorodności biologicznej w istniejących centrach tej różnorodności biologicznej oraz utrzymanie ciągłości procesów przyrodniczych, a przez to stabilizację ekosystemów. Ważnym zadaniem jest ochrona obszarów sieci NATURA 2000 oraz zielonej infrastruktury, a w przyszłości aktywność Funduszy może się wiązać z wsparciem prac polegających na inwentaryzacji, tworzeniu baz danych, czy wykupie gruntów w miejscach kluczowych dla zachowania ciągłości korytarzy.

5.6.1.3 Zapewnienie zrównoważonego rozwoju leśnictwa, gospodarki rolnej i rybackiej

Zrównoważona wielofunkcyjna gospodarka leśna, rolna i rybacka przyczyni się do zapobiegania zmianom klimatycznym oraz łagodzeniu ich skutków, wymieraniu gatunków i zachowania zasobów naturalnych.

W zakresie ochrony różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów wymiar ekologiczny realizacji Strategii w zakresie ochrony siedliskowej przedstawiany będzie przy wykorzystaniu wskazania łącznej powierzchni obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów (ha). W zakresie ochrony gatunkowej prezentowana będzie informacja o ilości gatunków z czerwonej księgi gatunków zagrożonych, chronionych w wyniku realizacji przedsięwzięć Funduszy (szt.).

Ważnym wymiarem realizacji Wspólnej Strategii w priorytecie ochrony różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów będzie ochrona gatunkowa.

Uzupełnieniem miernika w strategiach poszczególnych Funduszy mogą być wybrane przez Fundusze mierniki bardziej szczegółowe, odpowiednie dla podejmowanych działań.

5.7. Perspektywy realizacji misji i priorytetów Wspólnej Strategii

Realizacja misji i priorytetów Wspólnej Strategii następować będzie w wyniku realizacji działań zgrupowanych w ramach czterech perspektyw. Aby ta misja (cel generalny) była pomyślnie realizowana, musi dokonywać się postęp w każdej z tych perspektyw, a więc – z perspektywy beneficjentów, finansów, procesów wewnętrznych i innowacji. Ponadto poszczególne działania w perspektywach nie są wzajemnie izolowane od siebie; zachodzą między nimi istotne interakcje.

Ryc. 10: Układ czterech perspektyw strategicznych w kontekście realizacji misji

W toku realizacji poszczególnych celów i osiągnięcia poszczególnych priorytetów należy zwracać uwagę, aby realizacja szczegółowych działań z którejkolwiek perspektywy nie odbywała się kosztem innej perspektywy.

Przykładowo: nie można uznać za postęp w realizacji Strategii takiej zmiany, która wprowadzie usprawnia procedurę uzgodnień finansowych pomiędzy Funduszami (postęp w Priorytecie 1), ale jednocześnie utrudnia beneficjentom dostęp do finansowania (regres w Priorytecie 2). **Pomiędzy realizacją wszystkich czterech perspektyw musi więc zachodzić równowaga.**

5.8. Perspektywa 1 - FINANSE

5.8.1. Opis perspektywy

Perspektywa finansowa Wspólnej Strategii dotyczy podstawowego obszaru, jakim zajmują się Fundusze: **finansowania** zadań na rzecz środowiska. Kluczowe dla perspektywy finansowej jest pojęcie **optymalizacji finansowania**, która jest tu rozumiana w dwóch aspektach.

- Po pierwsze chodzi o *optymalizację finansowania* rozumianą jako **wypracowanie systemu jak najlepszego dobierania odpowiednich form, kierunków i zasad finansowania do zróżnicowanych potrzeb beneficjentów w kontekście różnych celów środowiskowych**, przy jak najlepszym wykorzystaniu możliwości Funduszy. W tej perspektywie została też uwzględniona specyfika Funduszy, które jako instytucje publiczne, kierują się nie tylko opłacalnością, ale przede wszystkim interesem publicznym i środowiskowym, a dzięki temu mogą lepiej finansować realizowanie celów polityk publicznych dotyczących środowiska. W tym sensie **optymalne finansowanie to finansowanie wg zasad i w formie tak dobranej do kierunku, specyfiki beneficjenta i celu środowiskowego, aby zagwarantować maksymalną skuteczność** (mierzoną wielkością efektu ekologicznego) **przy jak największej efektywności finansowej** (mierzonej wielkością efektu ekologicznego z jednej złotówki zainwestowanej w przedsięwzięcie).
- Po drugie chodzi o *optymalizację finansowania* rozumianą jako **systemową komplementarność finansowania przez poszczególne Fundusze**. Rozumie się przez to elastyczny system konsultowania programów priorytetowych, list przedsięwzięć priorytetowych i innych zamierzeń co do finansowania w taki sposób, aby unikać niezamierzonego podwójnego finansowania tych samych przedsięwzięć przez więcej niż jeden Fundusz, a z drugiej strony – aby w obszarach uznanych potrzeb środowiskowych nie pozostawały niezamierzone „białe plamy”, niepokryte finansowaniem żadnego Funduszu. W tym sensie **optymalne finansowanie, to finansowanie całego uznanego w danej chwili obszaru potrzeb, w którym każde zadanie uzyskuje bezpośrednio⁸ finansowanie tylko z jednego Funduszu.**

---

⁸ Nie wyklucza to pośredniego zaangażowania Narodowego Funduszu, np. w formie udostępnienia środków.

Perspektywa 1: FINANSE

Fundusze będą dążyć do tego, by wspierać finansowo przedsięwzięcia na rzecz środowiska w sposób optymalny

Działanie 1A:

Elastyczne dostosowywanie form i zasad dofinansowania oraz zakresu i kierunków wsparcia Funduszy do potrzeb odbiorców dofinansowania, uwarunkowań zewnętrznych oraz do własnych możliwości finansowych

Opis działania – w punkcie 5.8.2.1

Działanie 1B:

Wzajemne uzgadnianie i korelowanie obszarów i kierunków dofinansowania przedsięwzięć pomiędzy Funduszami

Opis działania – w punkcie 5.8.3.1

Wspierane w tej perspektywie kierunki zmian opisano w punkcie 5.8.4

5.8.2. Działanie 1A

Działanie 1A zostało sformułowane następująco:

Elastyczne dostosowywanie form i zasad dofinansowania oraz zakresu i kierunków wsparcia Funduszy do potrzeb odbiorców dofinansowania, uwarunkowań zewnętrznych oraz do własnych możliwości finansowych

5.8.2.1 Opis działania

Działanie oznacza **wypracowanie systemu jak najlepszego dobierania odpowiednich form, zasad i kierunków finansowania do zróżnicowanych potrzeb beneficjentów w kontekście różnych celów środowiskowych**, przy jak najlepszym wykorzystaniu możliwości Funduszy. Chodzi o finansowanie w formie i wg zasad tak dobranych do kierunku, specyfiki beneficjenta i celu środowiskowego, aby zagwarantować maksymalną **skuteczność finansowania** (możliwie duży efekt ekologiczny) przy jak największej **efektywności finansowej** (mierzonej wielkością efektu ekologicznego z jednej złotówki zainwestowanej w przedsięwzięcie⁹). Przez „jak najlepsze wykorzystanie możliwości Funduszy” rozumie się strategiczne zrównoważenie wymogu **stabilności finansowania** (a więc zachowania możliwie nieuszczonego kapitału) z zasadą **niekomercyjności kryteriów** (a więc zgodą na dotowanie ważnych potrzeb środowiskowych, niemożliwych do sfinansowania środkami komercyjnymi) oraz wymogiem **elastyczności finansowania** (co z kolei uzasadnia utrzymywanie określonego zasobu wolnych środków).

⁹ Uwzględnia się tu także środki z innych źródeł poza Funduszami, aby uwzględnić efekt dźwigni.

5.8.3. Działanie 1B

Działanie 1B zostało sformułowane następująco:

**Wzajemne uzgadnianie i korelowanie obszarów i kierunków
dofinansowania przedsięwzięć pomiędzy Funduszami**

5.8.3.1 Opis działania

Działanie oznacza **wypracowanie rozwiązania zapewniającego systemową komplementarność finansowania przez poszczególne Fundusze**. Chodzi o skuteczny system konsultowania programów priorytetowych, list przedsięwzięć priorytetowych i innych zamierzeń co do finansowania zadań tak, aby:

1. unikać niezamierzonego podwójnego finansowania tych samych przedsięwzięć przez więcej niż jeden Fundusz,
2. w obszarach uznanych potrzeb środowiskowych unikać niezamierzonych „białych plam”, niepokrytych finansowaniem żadnego Funduszu.

Chodzi więc o finansowanie całego uznanego w danej chwili obszaru potrzeb, w którym każde zadanie uzyskuje bezpośrednio finansowanie tylko z jednego Funduszu. Jednak w systemie przewiduje się finansowanie pośrednie poprzez udostępnienie środków Narodowego Funduszu dla wojewódzkich funduszy lub – w uzasadnionych przypadkach – inne współfinansowanie w sposób planowy i uzgodniony. Zaproponowane rozwiązanie kształtuje więc linię demarkacyjną interwencji elastycznie, dopuszczając uzasadnione współfinansowanie, a unikając jedynie współfinansowania niekontrolowanego i wprowadzającego brak klarowności w rozliczeniach i monitoringu efektów.

5.8.4. Wspierane kierunki zmian w perspektywie finansowej

Podejmowane działania w zakresie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej ukierunkowane będą na:

- dążenie do wykorzystania dostępnych środków na finansowanie ochrony środowiska,
- zapewnienie komplementarności realizowanych kierunków dofinansowania przedsięwzięć,
- zwiększenie efektywności działania systemu Funduszy i efektywności relacji *Fundusze – beneficjent* zakładające, iż co do zasady w ramach systemu wsparcie pojedynczego przedsięwzięcia będzie obsługiwane przez jedną instytucję (Narodowy Fundusz bądź wojewódzkie fundusze),
- zapewnienie możliwości odstępstwa od ww. zasad w imię zachowania priorytetu skuteczności wsparcia przedsięwzięć ochrony środowiska,
- zapewnienie wsparcia przez Narodowy Fundusz realizacji lokalnych i regionalnych potrzeb, które nie mogą być zaspokojone ze środków wojewódzkich funduszy poprzez udostępnienie przez Narodowy Fundusz środków dla wojewódzkich funduszy na udzielanie dofinansowania w miarę możliwości finansowych Narodowego Funduszu.

5.9. Perspektywa 2 – BENEFICJENCI

5.9.1. Opis perspektywy

Relacja z beneficjentami jest kluczowo ważna dla każdego dobrze działającego podmiotu sektora publicznego, świadczącego usługi na rzecz obywateli. Zasada ta, staje się szczególnie ważna właśnie teraz, w chwili tworzenia niniejszej Wspólnej Strategii, w kontekście generalnej zmiany w modelu zarządzania publicznego, jaką przechodzi nasz kraj. Model zarządzania publicznego z włączeniem mechanizmów rynkowych i nastawienia na efektywność, znany pod nazwą *New Public Management*, trzydzieści lat temu był ważną nowością, jednak obecnie nie jest już wystarczającą odpowiedzią na wyzwania współczesności i nie zaspokaja w całości aspiracji obywatelskiego społeczeństwa informacyjnego. Toteż musi być uzupełniany rekomendowanym przez ONZ modelem *Good Governace*, którego kluczowymi wartościami są między innymi: uczestnictwo obywateli w decyzjach publicznych i przejrzystość procedur publicznych.

Włączenie się Funduszy w ten nurt zmian w zarządzaniu publicznym jest odpowiedzią na aktualną zmianę oczekiwań społeczeństwa obywatelskiego, ale też ma kluczowe znaczenie dla budowania zaufania do systemu Funduszy w społeczeństwie i przez to wpływa na skuteczność systemu. Ponadto nastawienie na dialog z beneficjentami, w tym na konsultację nowych, dopiero planowanych rozwiązań, daje Funduszom szansę na lepsze rozpoznanie potrzeb społecznych i środowiskowych, trafniejsze dostosowanie zasad, form i kierunków dofinansowywania przedsięwzięć do tych potrzeb.

Wyjaśnienie: w całej Wspólnej Strategii używa się terminu *beneficjent* w znaczeniu: „ten, kto korzysta z którejś z usług Funduszu na jakimkolwiek etapie”. Termin *beneficjent* oznacza więc zarówno wnioskodawcę, jak i beneficjenta dofinansowania czy – przykładowo – uczestnika szkolenia.

Perspektywa 2: BENEFICJENCI

Fundusze wdrożą politykę
stałej poprawy relacji z beneficjentami.

Działanie 2A:

Udoskonalenie relacji z beneficjentami poprzez konsultacje proponowanych rozwiązań, szkolenia i badanie satysfakcji

Opis działania – w punkcie 5.9.2.1

Działanie 2B:

Rozwój cyfrowej obsługi beneficjentów

Opis działania – w punkcie 5.9.3.1

Wspierane w tej perspektywie kierunki zmian opisano w punkcie 5.9.4

5.9.2. Działanie 2A

Działanie 2A zostało sformułowane następująco:

**Udoskonalenie relacji z beneficjentami poprzez konsultacje
proponowanych rozwiązań, szkolenia i badanie satysfakcji beneficjenta.**

5.9.2.1 Opis działania

Działanie 2A włącza beneficjentów we współkształtowanie polityki Funduszy, a jego istotą jest nawiązanie z beneficjentami relacji partnerskich oraz docelowe konsultowanie z nimi ważnych zamierzeń Funduszy adresowanych do beneficjentów, a w szczególności – programów priorytetowych i list przedsięwzięć priorytetowych. Elementem poprawy relacji z beneficjentami będzie też proponowanie przez Fundusze szerokiego programu szkoleń przygotowujących beneficjentów do efektywniejszego korzystania ze wsparcia Funduszy oraz wspieranie szerszej edukacji beneficjentów w zakresie nowych wyzwań środowiskowych i nowych polityk. Poprawa relacji z beneficjentami będzie też monitorowana przez regularne badanie satysfakcji beneficjentów w celu uzyskania informacji zwrotnej i ewentualnego korygowania podejmowanych działań.

5.9.3. Działanie 2B

Działanie 2B zostało sformułowane następująco:

Rozwój cyfrowej obsługi beneficjentów

5.9.3.1 Opis działania

Działanie 2B polega na zrealizowaniu możliwie systemowej cyfryzacji obsługi beneficjentów przez Fundusze. Planowane w ramach Wspólnej Strategii działania dotyczą dążenia do cyfryzacji procedury składania wniosku o dofinansowanie oraz wniosków o płatność wraz z elektronicznym wsparciem wnioskodawców (inteligentne korygowanie błędów, listy najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi na nie, instrukcje).

5.9.4. Wspierane kierunki zmian w perspektywie beneficjenta

W obszarze tym podejmowane działania ukierunkowane będą na dążeniu do:

- zintensyfikowania i rozszerzenia relacji z beneficjentem tj. poprawiania dotychczasowych form kontaktu i poszukiwania nowych, według potrzeb beneficjenta (a nawet – antycypując te potrzeby),
- budowania relacji dwukierunkowych; ważne są nie tylko szkolenia beneficjentów, ale także zasięganie ich opinii na temat usprawnienia systemu, oraz badania ich satysfakcji.

5.10. Perspektywa 3 – PROCESY WEWNĘTRZNE

5.10.1. Opis perspektywy

W trzeciej perspektywie realizowane będą cele ukierunkowane na poprawę procesów wewnętrznych systemu. Przez „procesy wewnętrzne” rozumie się tu procesy zachodzące wewnątrz całego systemu Funduszy

(a nie – wewnątrz poszczególnych Funduszy). Trzecia perspektywa obejmuje te spośród procesów wewnętrznych, które nie były uwzględnione w perspektywach 1 i 2, a więc te, które nie dotyczą bezpośrednio finansowania, ani relacji z beneficjentami. Akcentuje się w nim trzy obszary celów: podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników, poprawa informacji i promocji kierowanej na zewnątrz i cyfryzacja procesów wewnętrznych rozumianych jako system komunikacji wewnątrz systemu Funduszy.

Perspektywa 3: PROCESY WEWNĘTRZNE

Fundusze rozwiną wzajemną współpracę i zwiększą sprawność organizacyjną systemu Funduszy

Działanie 3A:

Wspólne działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników

Opis działania – w punkcie 5.10.2.1

Działanie 3B:

Wspólna działalność informacyjna i promocyjna systemu Funduszy

Opis działania – w punkcie 5.10.3.1

Działanie 3C:

Budowa i rozwój cyfrowej platformy współpracy i wymiany informacji

Opis działania – w punkcie 5.10.4.1

Wspierane w tej perspektywie kierunki zmian opisano w punkcie 5.10.5

5.10.2. Działanie 3A

Działanie 3A zostało sformułowane następująco:

Wspólne działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników

5.10.2.1 Opis działania

Działanie 3A polega na wdrożeniu wspólnego systemu podnoszenia kompetencji pracowników Funduszy. Mocna strona Funduszy, którą jest kompetentna i wykwalifikowana kadra, z dużą praktyką zawodową, traci na znaczeniu, ponieważ we współczesnym świecie wiedza coraz szybciej dezaktualizuje się w szczególności w zakresie wyzwań wynikających z nowych polityk „unijnych”, co wynika w dużej części ze znaczącego przeformułowania instrumentów wsparcia UE. Stąd potrzeba stałego aktualizowania kompetencji. Dodatkowo można założyć, że w Funduszach potencjał wiedzy jest wysoki, ale zróżnicowany tematycznie (poszczególne Fundusze mają różne doświadczenie w realizowaniu poszczególnych zadań i kierunków), a więc prawdopodobnie istnieje możliwość wartościowych szkoleń wzajemnych.

5.10.3. Działanie 3B

Działanie 3B zostało sformułowane następująco:

Wspólna działalność informacyjna i promocyjna systemu Funduszy

5.10.3.1 Opis działania

Działanie 3B – drugie z działań perspektywy strukturalnej ukierunkowane jest na skoordynowanie, a w niektórych zakresach być może zintegrowanie, działalności informacyjnej i promocyjnej Funduszy poprzez stworzenie wspólnej „bazy wiedzy” w zakresie informacji uniwersalnych dla całego systemu Funduszy oraz poprzez uruchomienie stałej współpracy pomiędzy komórkami odpowiedzialnymi za promocję poszczególnych Funduszy w celu otwarcia możliwości wspólnego planowania i realizowania polityki promocyjnej Funduszy.

5.10.4. Działanie 3C

Działanie 3C zostało sformułowane następująco:

Budowa i rozwój cyfrowej platformy współpracy i wymiany informacji

5.10.4.1 Opis działania

Działanie 3C polega na cyfryzacji procesów wewnętrznych systemu Funduszy poprzez budowę i rozwój cyfrowej platformy współpracy i wymiany informacji (w założeniach, rodzaju portalu internetowego z dostępem dla wszystkich Funduszy). Platforma ta stanowić będzie podstawowe narzędzie realizacji wybranych zadań w ramach poszczególnych działań Wspólnej Strategii, a zarazem będzie ważnym narzędziem monitorowania Wspólnej Strategii.

5.10.5. Wspierane kierunki zmian w perspektywie procesów wewnętrznych

W obszarze tym podejmowane działania ukierunkowane będą na dążeniu do:

- oszczędności kosztów tych działań, w przypadku których można uniknąć niepotrzebnego dublowania działań (np. szkolenie pracowników po zmianie prawa, zmiany w sprawozdawczości publicznej i zasadach rachunkowości, nowelizacje wytycznych zewnętrznych), albo – uzyskać efekt skali,
- ujednolicenia wiedzy i ogólnych kompetencji pracowników (taka sama wiedza we wszystkich Funduszach) przy jednoczesnym zachowaniu zasady „kompetencji wiodących” w tych obszarach, gdzie jakiś Fundusz ma najwięcej doświadczenia w danym obszarze tematycznym z przyczyn obiektywnych. W takich przypadkach przewiduje się możliwość szkolenia przez specjalistów z danego funduszu pracowników innych funduszy,
- wspólnego promowania Funduszy jako systemu o wspólnej misji,
- zachowanie zasady „kompletności i komplementarności informacji”: tj. uwzględniania w ramach własnej polityki informacyjnej również informacji o komplementarnej ofercie innych Funduszy,
- stosowania w polityce informacyjnej Funduszy zasad wzajemnej współpracy zamiast konkurowania.

5.11. Perspektywa 4 – INNOWACJE, WYZWANIA, ROZWÓJ

5.11.1. Opis perspektywy

W ramach czwartej perspektywy realizowane będą inicjatywy ukierunkowane na kreowanie nowych aktywności i kierunków działania systemu Funduszy oraz odpowiedzi na nowe wyzwania. Niniejsza Wspólna Strategia jest tworzona w specyficznym momencie, kiedy przeformułują się podstawowe założenia polityki prośrodowiskowej, a więc należy przewidywać, że w najbliższych latach zmiany w pracy Funduszy mogą być zasadnicze i nastąpić skokowo. Można spodziewać się zmiany podstawowych zasad regulujących dotychczasowe polityki (np. odstępiania od mechanizmu handlu emisjami w jego obecnej postaci), czy zmiany podstawowych kryteriów oceny (np. zastąpienia mierzenia „efektu ekologicznego” przez mierzenie efektu z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju). W tej sytuacji zdezaktualizują się w znacznej części dotychczasowe kompetencje instytucjonalne Funduszy i trzeba będzie szybko nabywać nowe kompetencje, a w tym celu Fundusze muszą stać się organizacjami uczącymi się i przestawić się na innowacyjne podejście do własnej przyszłości.

Dodatkowo należy brać pod uwagę, że w otoczeniu działania Funduszy także musi nastąpić przestawienie się na gospodarkę innowacyjną. Dotychczasowe źródła wzrostu gospodarczego Polski, np. relatywnie niskie koszty pracy, wyczerpują się i przedsiębiorstwa działające w Polsce nie będą w stanie w dłuższej perspektywie konkurować w oparciu o nie. Szansą jest budowanie przez przedsiębiorców swej przewagi konkurencyjnej w oparciu o wzrost innowacyjności. Kierunek ten wspiera też Unia Europejska. A w innowacyjnym otoczeniu innowacyjne muszą stać się także Fundusze.

DEFINICJA: Przez INNOWACJĘ w niniejszej Strategii rozumie się taki nowy produkt (np. rodzaj wsparcia, inne nowe świadczenie dla beneficjenta), proces, rozwiązanie strukturalne lub marketingowe, które w chwili wprowadzania spełnia co najmniej jeden z poniższych warunków:

1. dane jego zastosowanie nie wynika z obecnego stanu praktyki w sposób oczywisty dla specjalistów w obrębie danej dziedziny o przeciętnym poziomie wiedzy (innowacyjna koncepcja),
2. nie jest stosowany w podobnych instytucjach lub jest stosowany w mniej niż 15% zastosowań (*oszacowanie własne*) i nie dłużej niż dwa lata (innowacyjne wdrożenie).

Perspektywa 4: INNOWACJE, WYZWANIA, ROZWÓJ

Fundusze będą kreować nowe aktywności i kierunki działania
oraz poszukiwać innowacyjnych rozwiązań na przyszłość

Działanie 4A:

Adaptacja systemu Funduszy do wdrażania nowych polityk i instrumentów finansowych UE oraz udział systemu w tym wdrażaniu

Opis działania – w punkcie
5.11.2.1

Działanie 4B:

Reorientacja systemu Funduszy w kierunku aktywnego kreowania rozwiązań odpowiadających na zidentyfikowane szanse i zagrożenia

Opis działania – w punkcie
5.11.3.1

Działanie 4C:

Wspólne działania Funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości zadań z zakresu edukacji ekologicznej

Opis działania – w punkcie
5.11.4.1

Wspierane w tej perspektywie kierunki zmian opisano w punkcie 5.11.5

5.11.2. Działanie 4A

Działanie 4A zostało sformułowane następująco:

**Adaptacja systemu Funduszy do wdrażania nowych polityk
i instrumentów finansowych UE oraz udział systemu w tym wdrażaniu**

5.11.2.1 Opis działania

Działanie 4A polega na przygotowaniu całego systemu Funduszy do wdrażania nowych polityk i instrumentów finansowych UE, i kierunków finansowania ochrony środowiska, tak aby w rezultacie tego przygotowania Fundusze wzięły zaplanowany udział we wdrażaniu. Przygotowanie kompetencyjne pracowników zostało już uwzględnione w Działaniu 2A (w zadaniu 2A-1), natomiast w niniejszym działaniu 4A chodzi o szersze kompetencje systemu: o organizacyjną gotowość do wdrażania polityk UE w zakresie środowiska w nowej perspektywie finansowej.

5.11.3. Działanie 4B

Działanie 4B zostało sformułowane następująco:

**Reorientacja systemu Funduszy w kierunku aktywnego kreowania rozwiązań
odpowiadających na zidentyfikowane szanse i zagrożenia**

5.11.3.1 Opis działania

Działanie 4B jest nastawione na stawienie czoła wyzwaniom przyszłości, które nie są jeszcze w całości znane w chwili przygotowywania Wspólnej Strategii i obejmuje zadanie korygujące kluczową słabą stronę systemu Funduszy, zidentyfikowaną w analizie SWOT (niejednorodność w skali kraju systemu ewidencji i raportowania efektów ekologicznych) oraz zawiera strategiczną reakcję na zidentyfikowane w SWOT zagrożenie (brak pełnej aktualizacji i duże zróżnicowanie zakresu szacunków, potrzeb środowiskowych, zarówno w skali kraju, jak i w poszczególnych regionach dla określenia przyszłych kierunków działalności Funduszy i właściwej alokacji ich zasobów). W ramach tego działania planuje się również wypracować zasady organizowania współpracy w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych i nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Zakłada się, że zadania w ramach tego działania – ze względu na specyfikę zarządzania zmianą – mogą być aktualizowane częściej niż co dwa lata.

5.11.4. Działanie 4C

Działanie 4C zostało sformułowane następująco:

Wspólne działania Funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości zadań z zakresu edukacji ekologicznej

5.11.4.1 Opis działania

Działanie 4C jest nastawione na kształtowanie postaw proekologicznych wszystkich grup wiekowych, społecznych i zawodowych, polepszenie dostępu do informacji o stanie środowiska, zwiększenie akceptacji społecznej dla realizacji niezbędnych inwestycji oraz wdrażania programów służących ochronie środowiska.

5.11.5. Wspierane kierunki zmian w perspektywie innowacje, wyzwania, rozwój

W obszarze tym podejmowane działania ukierunkowane będą na dążeniu do:

- zbudowania *jak najwyższej kompetencji organizacyjnej Funduszy do wdrażania* polityk i instrumentów unijnych w nowej perspektywie finansowej,
- wypracowania jednolitego systemu ewidencjonowania głównych efektów ekologicznych,
- identyfikacji i aktualizacji potrzeb środowiskowych Polski,
- efektywnego wdrażania zadań z zakresu edukacji ekologicznej,
- wypracowania systemowej koncepcji pomocy finansowej dla ekoinnowacji,
- wypracowania zasad organizowania współpracy Funduszy w sytuacjach nadzwyczajnych.

5.12. Ramy finansowe dla priorytetów Wspólnej Strategii

Ryc. 11: Prognoza wypłat środków Funduszy (bez środków europejskich) na finansowanie ochrony środowiska w latach 2009-2020 [mln zł]

Poz.	Wyszczególnienie	przewidyw. wykonanie 2009-2012	Prognoza					
			2013	2014	2015	2016	2013-16	2017-20
1	NFOŚiGW i WFOŚiGW - działalność pożyczkowa ze środków własnych razem	11 851	3 690	4 070	3 630	2 880	14 270	11 070
			<i>z tego:</i>					
1.1	Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	7 790	1 430	1 360	910	870	4 570	3 780
1.2	Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	1 297	750	1 060	1 450	1 070	4 330	2 720
1.3	Ochrona atmosfery	2 519	1 460	1 590	1 210	820	5 080	3 870
1.4	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	24	0	0	0	0	0	140
1.5	Pozostałe	221	50	60	60	120	290	560
2	NFOŚiGW i WFOŚiGW - działalność dotacyjna ze środków własnych razem	7 504	2 590	2 490	1 910	1 250	8 240	6 970
			<i>z tego:</i>					
2.1	Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	2 125	920	530	480	320	2 250	1 700
2.2	Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	699	250	250	280	250	1 030	1 040
2.3	Ochrona atmosfery	1 328	530	1 000	470	390	2 390	2 050
2.4	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	288	120	100	100	30	350	650
2.5	Pozostałe	3 064	770	610	580	260	2 220	1 530
3	NFOŚiGW i WFOŚiGW - działalność pożyczkowa i dotacyjna ze środków własnych razem (1+2)	19 355	6 280	6 560	5 540	4 130	22 510	18 040
			<i>z tego:</i>					
3.1	Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	9 915	2 350	1 890	1 390	1 190	6 820	5 480
3.2	Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi	1 996	1 000	1 310	1 730	1 320	5 360	3 760
3.3	Ochrona atmosfery	3 847	1 990	2 590	1 680	1 210	7 470	5 920
3.4	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	312	120	100	100	30	350	790
3.5	Pozostałe	3 285	820	670	640	380	2 510	2 090

6. Załącznik 1. Zadania i narzędzia wspierające realizację działań

Perspektywa	Działanie (nazwa działania i wpływ na ocenę realizacji perspektywy)		Zadanie (opis zadania i wpływy na ocenę realizacji działania)		Narzędzia realizacji zadania	Wykonawca zadania	Monitoring		
							Przedmiot i forma monitoringu	Częstotliwość monitoringu	Wskaźnik monitoringu
Finanse	50%	Elastyczne dostosowywanie form i zasad dofinansowania oraz zakresu i kierunków wsparcia Funduszy do potrzeb odbiorców dofinansowania, uwarunkowań zewnętrznych oraz do własnych możliwości finansowych.	35%	Zadanie 1A-1 Polega na wymianie informacji o stosowanych mechanizmach i narzędziach reagowania na zmiany zamierzeń beneficjentów w zakresie wypłaty dofinansowania w celu wykorzystania środków dostępnych w danym roku na finansowanie ochrony środowiska. W wyniku wymiany informacji powstanie raport do wykorzystania w działalności Funduszy.	Raport przedstawiający najlepsze praktyki w zakresie stosowanych mechanizmów i narzędzi reagowania na zmiany zamierzeń beneficjentów w zakresie wypłaty dofinansowania w celu wykorzystania środków dostępnych na finansowanie ochrony środowiska.	Wybrany lider zadania przy współpracy z pozostałymi Funduszami.	Przygotowanie i rozesłanie raportu w formie elektronicznej do Funduszy, ewentualnie prezentacja na wspólnej konferencji Funduszy	Monitoring: co dwa lata (2013, 2015).	TAK/NIE
			30%						
			35%	Zadanie 1A-3 Polega na przedstawieniu informacji o głównych wielkościach finansowych Funduszy (stan funduszu, struktura majątku) w kontekście realizowanych kierunków finansowania, efektywności i skuteczności systemu Funduszy w finansowaniu celów środowiskowych. Materiał informacyjny przygotowywany m.in. na podstawie sprawozdań statystyki publicznej.	Raport o głównych wielkościach finansowych Funduszy w kontekście realizowanych kierunków finansowania, efektywności i skuteczności systemu Funduszy w finansowaniu celów środowiskowych.	Narodowy Fundusz we współpracy z pozostałymi Funduszami	Przygotowanie i rozesłanie raportu w formie elektronicznej do Funduszy, ewentualnie prezentacja na wspólnej konferencji Funduszy	Monitoring: na koniec czerwca każdego roku za rok poprzedni, a w roku 2013 – za lata 2009-2012.	TAK/NIE

Perspektywa	Działanie (nazwa działania i wpływ na ocenę realizacji perspektywy)		Zadanie (opis zadania i wpływy na ocenę realizacji działania)		Narzędzia realizacji zadania	Wykonawca zadania	Monitoring		
							Przedmiot i forma monitoringu	Częstotliwość monitoringu	Wskaźnik monitoringu
Finanse	50%	Działanie 1B Wzajemne uzgadnianie i korelowanie obszarów i kierunków dofinansowania przedsięwzięć pomiędzy Funduszami	30%	Zidentyfikowanie potrzeb i oczekiwań, co do warunków funkcjonalnych wygodnej komunikacji i wymiany informacji między Funduszami, w celu stworzenia platformy cyfrowej (odrębne zadanie 3C-1).	Przekazanie służbom informatycznym Narodowego Funduszu oczekiwań użytkowników co do funkcjonalności cyfrowej platformy wymiany informacji między Funduszami.	Narodowy Fundusz we współpracy z pozostałymi Funduszami	Specyfikacja funkcjonalności „cyfrowej platformy wymiany informacji między Funduszami” – sporządzenie i przekazanie	Monitoring na koniec pierwszego kwartału 2013.	TAK/NIE
			Zadanie 1B-1						
			40%	Wypracowanie zasad i – po wykonaniu zadania 3C-1 – utrwalenie praktyki komunikacji między Funduszami w powyższym zakresie.	Uzgodniona procedura wymiany informacji i zasady korzystania z „Internetowej platformy...” oraz bieżący monitoring korzystania z „Platformy...”; Wpisanie zadania umieszczania informacji na platformie do wewnętrznych procedur Funduszy dotyczących tworzenia programów i list przedsięwzięć priorytetowych.	Narodowy Fundusz we współpracy z pozostałymi Funduszami	Uzgodniona procedura wymiany informacji i zasady korzystania z „Internetowej platformy...”	Monitoring na koniec I półrocza 2013.	TAK/NIE
			Zadanie 1B-2				Wpisanie umieszczenia informacji na „Platformie” do wewnętrznych procedur wszystkich Funduszy	Monitoring na koniec 2013 r	Wskaźnik procentowy (odsetek funduszy, które wpisały korzystanie z „Platformy” do procedur)
			30%	Uzgodnienie zasad i warunków udostępnienia środków Narodowego Funduszu dla wojewódzkich funduszy oraz wspólnego finansowania przedsięwzięć o charakterze ponadregionalnym i międzyregionalnym.	Opracowanie zasad, warunków i kryteriów udostępniania środków oraz wspólnego finansowania przedsięwzięć o charakterze ponadregionalnym i międzyregionalnym. w wyniku prac grupy zadaniowej.	Narodowy Fundusz we współpracy z pozostałymi Funduszami	Powołanie Grupy zadaniowej ds. „Uzgonienia...”	Monitoring na koniec I półrocza 2013..	TAK/NIE
			Zadanie 1B-3				Posiadanie uzgodnionych „Zasad, warunków i kryteriów udostępniania środków oraz wspólnego finansowania przedsięwzięć o charakterze ponadregionalnym i międzyregionalnym	Monitoring na koniec 2013 r	TAK/NIE

Perspektywa	Działanie (nazwa działania i wpływ na ocenę realizacji perspektywy)		Zadanie (opis zadania i wpływy na ocenę realizacji działania)		Narzędzia realizacji zadania	Wykonawca zadania	Monitoring			
							Przedmiot i forma monitoringu	Częstotliwość monitoringu	Wskaźnik monitoringu	
Beneficjenci	60%	Działanie 2A	Udoskonalenie relacji z beneficjentami poprzez konsultacje proponowanych rozwiązań, szkolenia i badanie satysfakcji beneficjenta.	30%	Polega na wypracowaniu i przedstawieniu własnych (odrębnych dla każdego Funduszu) zasad konsultowania z beneficjentami nowych istotnych zamierzeń Funduszy, z uwzględnieniem przeglądu stosowanych procedur i praktyk w zakresie konsultacji społecznych w innych instytucjach publicznych. W przypadku gdy takie zasady konsultowania są już wypracowane zadanie polega na prezentacji stosowanych w tym zakresie praktyk.	Przedstawienie lub przygotowanie i przedstawienie stosowanych zasad konsultowania z beneficjentami nowych istotnych zamierzeń Funduszy na wspólnej konferencji Funduszy	Wszystkie Fundusze	Raz na dwa lata występowanie w agencji wspólnej Konferencji Funduszy informacji o zasadach konsultowania z beneficjentami nowych istotnych zamierzeń Funduszy	Monitoring na koniec 2013 i koniec 2015.	TAK/NIE
				Zadanie 2A-1						
				20%	Polega na wypracowaniu koncepcji programu konferencji i szkoleń dla beneficjentów, zawierającej proponowane konferencje i szkolenia o szerszym celu (np. upowszechniające wiedzę o nowych wyzwaniach środowiskowych, nowych politykach na rzecz środowiska i innowacyjnych zamierzeniach Funduszy. Koncepcja programu konferencji i szkoleń dla beneficjentów powinna zawierać propozycję trybu zgłaszania nowych potrzeb szkoleniowych przez specjalistów branżowych Funduszy i przez samych beneficjentów.	Koncepcja programu konferencji i szkoleń dla beneficjentów	Narodowy Fundusz we współpracy z wojewódzkimi funduszami	Posiadanie „Koncepcji programu konferencji i szkoleń dla beneficjentów”	Termin opracowania: koniec 2013 r. Monitoring na koniec 2013.	TAK/NIE
				Zadanie 2A-2						
				50%		Uczestniczenie w badaniu satysfakcji beneficjenta prowadzonym wg jednolitych kryteriów	Narodowy Fundusz we współpracy z pozostałymi Funduszami	Udział w prowadzonym raz w roku badaniu satysfakcji beneficjenta wraz z uzyskaniem raportu z badania	Monitoring coroczny.	Odsetek Funduszy, które badały satysfakcję beneficjentów wg wskazanych metod.
Zadanie 2A-3	Badania satysfakcji beneficjentów obejmujące wszystkie Fundusze,	Ankiety dla beneficjentów wypełniane po zrealizowaniu przedsięwzięcia lub etapu jego realizacji (np. po zawarciu umowy).	Fundusze, które nie uczestniczą w badaniu wg jednolitych kryteriów	Posiadanie podsumowania ankiet z badania satysfakcji wypełnianych w trybie ciągłym przez beneficjentów Funduszy						

Perspektywa	Działanie (nazwa działania i wpływ na ocenę realizacji perspektywy)		Zadanie (opis zadania i wpływy na ocenę realizacji działania)		Narzędzia realizacji zadania	Wykonawca zadania	Monitoring		
							Przedmiot i forma monitoringu	Częstotliwość monitoringu	Wskaźnik monitoringu
Beneficjenci	40%	Rozwój cyfrowej obsługi beneficjentów	100%	Rozwój systemów informatycznych Funduszy poprzez wykorzystanie opracowywanych na zlecenie Narodowego Funduszu i planowanych do udostępnienia pozostałym Funduszom cyfrowych narzędzi obsługi beneficjenta, bądź rozwój systemów własnych.	Narzędziami realizacji działania jest wdrożenie cyfrowych narzędzi obsługi beneficjenta.	Wszystkie Fundusze	Przedstawienie informacji o wdrożeniu takich rozwiązań w poszczególnych Funduszach..	Będzie monitorowane corocznie bezpośrednio (na poziomie działania),	Odsetek Funduszy, które wdrożyły cyfrową obsługę beneficjenta
	Działanie 2B		Zadanie 2B						
PROCESY WE- WNĘTRZNE	25%	Wspólne działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników	40%	Polega na wspólnym opracowaniu i przeprowadzeniu programu szkoleń pracowników Funduszy w zakresie wiedzy niezbędnej do wdrażania polityk i instrumentów nowego okresu programowania UE.	Wspólny program szkoleń pracowników Funduszy w zakresie wiedzy niezbędnej do wdrażania polityk i instrumentów nowego okresu programowania UE.	Wszystkie Fundusze	Realizacja zaplanowanych szkoleń w danym roku – raport sprawozdawczy.	Monitoring coroczny	Odsetek zrealizowanych szkoleń.
	Działanie 3A		Zadanie 3A-1						
					30%	Polega na wdrożeniu systemu wymiany informacji o planowanych szkoleniach pracowników i tym samym umożliwienie udziału w nich pracowników innych Funduszy oraz współorganizowanie szkoleń.	System wymiany informacji o planowanych szkoleniach pracowników.	Wszystkie Fundusze	Istnienie systemu wymiany informacji o planowanych szkoleniach pracowników.
			Zadanie 3A-2						

Perspektywa	Działanie (nazwa działania i wpływ na ocenę realizacji perspektywy)		Zadanie (opis zadania i wpływy na ocenę realizacji działania)		Narzędzia realizacji zadania	Wykonawca zadania	Monitoring		
							Przedmiot i forma monitoringu	Częstotliwość monitoringu	Wskaźnik monitoringu
PROCESY WE- WNĘTRZNE	25%	Działanie 3A Wspólne działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji i kompetencji pracowników	30%	Polega na wypracowaniu systemu organizowania przez poszczególne Fundusze szkoleń dla innych Funduszy w obszarach własnych „kompetencji wiodących” (tych kompetencji, w zakresie, których dany Fundusz ma szczególnie duże doświadczenie). Między innymi chodzi o stworzenie i udostępnienie na potrzeby innych Funduszy bazy danych o własnych pracownikach-specjalistach, jako ewentualnych szkoleniowcach.	Lista pracowników-specjalistów mogących prowadzić szkolenia oraz lista zgłoszonych przez poszczególne Fundusze „kompetencji wiodących”: obszarów tematycznych, z których dany Fundusz jest gotów szkolić pozostałe Fundusze.	Wszystkie Fundusze	Posiadanie listy pracowników-specjalistów mogących prowadzić szkolenia, oraz lista zgłoszonych przez poszczególne Fundusze „kompetencji wiodących”	Realizacja i monitoring na koniec I półrocza 2014	TAK/NIE
	Działanie 3A		Zadanie 3A-3						
	15%	Działanie 3B Wspólna działalność informacyjna i promocyjna systemu Funduszy	70%	Polega na stworzeniu wspólnej bazy wiedzy w zakresie informacji uniwersalnych dla całego systemu Funduszy (np. dotyczące regulacji prawnych w zakresie pomocy publicznej, stosowania procedur oceny oddziaływania na środowisko itp.) Baza zostałaby udostępniona do końca 2013 roku i byłaby aktualizowana na bieżąco przez specjalistów poszczególnych Funduszy, przez cały okres obowiązywania Wspólnej Strategii.	Baza Informacji Uniwersalnej Funduszy – wspólna baza wiedzy w zakresie informacji uniwersalnych dla całego systemu Funduszy (uruchomienie do końca 2013 roku, następnie – stała aktualizacja).	Narodowy Fundusz we współpracy z pozostałymi Funduszami.	Posiadanie Bazy Informacji Uniwersalnej Funduszy, następnie monitoring coroczny w zakresie aktualizacji bazy	Monitoring na koniec 2013.	TAK/NIE
	Działanie 3B		Zadanie 3B-1	30%	Polega na uruchomieniu stałej współpracy pomiędzy komórkami odpowiedzialnymi za promocję poszczególnych Funduszy.	Uruchomienie regularnego kontaktu poprzez platformę cyfrową pomiędzy komórkami promocyjnymi Funduszy, w uzgodnionej przez nie formie (np. grupa dyskusyjna) – wdrożone do końca I połowy 2013 r.	Wszystkie Fundusze	Uruchomienie regularnego kontaktu online pomiędzy komórkami promocyjnymi Funduszy: kontakt nie rzadszy niż 1 raz w miesiącu	Monitoring utrzymywania kontaktów co pół roku (pierwszy – na koniec 2013).

Perspektywa	Działanie (nazwa działania i wpływ na ocenę realizacji perspektywy)		Zadanie (opis zadania i wpływy na ocenę realizacji działania)		Narzędzia realizacji zadania	Wykonawca zadania	Monitoring		
							Przedmiot i forma monitoringu	Częstotliwość monitoringu	Wskaźnik monitoringu
PROCESY WE- WNĘTRZNE	60%	Budowa i rozwój cyfrowej platformy współpracy i wymiany informacji	100%	Działanie 3C będzie realizowane bezpośrednio, jako jedno zadanie, polegające na zaprojektowaniu, uruchomieniu, utrzymaniu i stałym rozwijaniu cyfrowej platformy współpracy Funduszy.	Zaprojektowanie funkcjonalności cyfrowej platformy, uwzględniającej wszystkie jej specyficzne zadania przewidziane we Wspólnej Strategii, oraz uwzględniającej elastyczną możliwość dołączania nowych zadań (do połowy 2013 r.). Na tej podstawie będzie wybrane i zrealizowane rozwiązanie informatyczne, zapewniające sprawność i niezawodność platformy, oraz wygodny dostęp wszystkich Funduszy do niej (do końca 2013 r.). Pierwszy rok działania platformy (2014) musi być okresem stałego monitoringu jej funkcjonalności i szybkiego dostosowywania mechanizmu do potrzeb użytkowników ujawniających się w trakcie korzystania z platformy.	Narodowy Fundusz we współpracy z pozostałymi Funduszami	Stworzenie uzgodnionego z użytkownikami opisu funkcjonalności platformy cyfrowej	Monitoring w połowie 2013 r.	TAK/NIE
			Uruchomienie platformy cyfrowej w pełnym zakresie opisanej funkcjonalności				Monitoring na koniec 2013 r.	TAK/NIE	

Perspektywa	Działanie (nazwa działania i wpływ na ocenę realizacji perspektywy)		Zadanie (opis zadania i wpływy na ocenę realizacji działania)		Narzędzia realizacji zadania	Wykonawca zadania	Monitoring		
							Przedmiot i forma monitoringu	Częstotliwość monitoringu	Wskaźnik monitoringu
	40%	Działanie 4A Adaptacja systemu Funduszy do wdrażania nowych polityk i instrumentów finansowych UE oraz udział systemu w tym wdrażaniu	60%	Zadanie 4A-1 Polega na kontynuowaniu udziału przedstawicieli Funduszy w pracach grup roboczych przygotowujących, z inicjatywy Ministra Środowiska, narzędzia i kierunki finansowania ochrony środowiska na nową perspektywę UE.	Uzgodniony sposób przeniesienia do Funduszy wiedzy z prac grup roboczych przy Ministerstwie Środowiska.	Fundusze biorące udział w pracach grup roboczych	Przeniesienie do Funduszy wiedzy z grup roboczych, przy Ministerstwie Środowiska, w sposób ustalony przez poszczególne grupy	Realizacja do końca 2014 r. Monitoring na koniec 2013 i 2014 r.	Odsetek grup, które przekazały wiedzę Funduszom; na poziomie każdej grupy – Wskaźnik-TAK/NIE
				40%	Zadanie 4A-2 Polega na wypracowaniu systemowej koncepcji pomocy finansowej dla ekoinnowacji.	Przygotowanie uniwersalnych założeń dla zasad, kryteriów wsparcia w zakresie prowadzonych badań oraz wdrożeń dotyczących ekoinnowacji.	Wybrany lider zadania przy współpracy z pozostałymi Funduszami	Przygotowanie raportu przedstawiającego uniwersalne założenia do zasad, kryteriów wsparcia w zakresie prowadzonych badań oraz wdrożeń dotyczących ekoinnowacji	Realizacja i monitoring na I półrocze 2014 r.
	40%	Działanie 4B Reorientacja systemu Funduszy w kierunku aktywnego kreowania rozwiązań odpowiadających na zidentyfikowane szanse i zagrożenia	40%	Zadanie 4B-1 Polega na stworzeniu jednolitego w skali kraju systemu ewidencjonowania głównych efektów ekologicznych wskazanych we Wspólnej Strategii i wdrożeniu go w ciągu 2 lat w całym systemie Funduszy.	Przygotowanie projektu metodyki jednolitego ewidencjonowania głównych efektów ekologicznych oraz późniejsze wdrożenie i ewidencjonowanie efektów wg tej metodyki.	Wybrany lider zadania przy współpracy z pozostałymi Funduszami	Posiadanie Projektu jednolitego ewidencjonowania głównych efektów ekologicznych	Monitoring na koniec 2013 r.	TAK/NIE.

Perspektywa	Działanie (nazwa działania i wpływ na ocenę realizacji perspektywy)		Zadanie (opis zadania i wpływy na ocenę realizacji działania)		Narzędzia realizacji zadania	Wykonawca zadania	Monitoring		
							Przedmiot i forma monitoringu	Częstotliwość monitoringu	Wskaźnik monitoringu
	40%	Reorientacja systemu Funduszy w kierunku aktywnego kreowania rozwiązań odpowiadających na zidentyfikowane szanse i zagrożenia	20%	Polega na przygotowaniu, wspólnie z Ministerstwem Środowiska, rozwiązań służących identyfikacji i aktualizacji potrzeb środowiskowych.	Udział w pracach Ministerstwa Środowiska służących identyfikacji i aktualizacji potrzeb środowiskowych.	Wybrany lider/liderzy zadania przy współpracy z pozostałymi Funduszami	Przedstawienie przez lidera/liderów zadania sprawozdania z postępu prac nad rozwiązaniami służącymi identyfikacji i aktualizacji potrzeb środowiskowych Polski	Monitoring roczny.	TAK/NIE.
	Zadanie 4B-2								
	40%		Polega na przygotowaniu zasad organizowania współpracy w odpowiedzi na wystąpienie klęsk żywiołowych lub innego nadzwyczajnego zagrożenia środowiska.	Przygotowanie sformalizowanych zasad (procedury) organizowania współpracy w odpowiedzi na wystąpienie klęsk żywiołowych lub innego nadzwyczajnego zagrożenia środowiska.	Wybrany lider zadania przy współpracy z pozostałymi Funduszami	Posiadanie procedury organizowania współpracy w odpowiedzi na wystąpienie klęsk żywiołowych lub innych nadzwyczajnych zagrożeń środowiska	Monitoring na koniec I półrocza 2014 r.	TAK/NIE.	
	Zadanie 4B-3								
	20%	Wspólne działania Funduszy zmierzające do wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej	50%	Polega na uruchomieniu stałej współpracy pomiędzy komórkami odpowiedzialnymi za informację i edukację ekologiczną oraz wdrożeniu systemu wymiany informacji.	Uzgodniona procedura wymiany informacji między Funduszami o dofinansowanych projektach edukacyjnych, prezentacja projektów „flagowych” i rozpowszechnianie założeń i efektów rozwiązań modelowych (uruchomienie do końca 2013 roku).	Wszystkie Fundusze	Opracowanie procedury wymiany informacji pomiędzy Funduszami	Monitoring na koniec 2013 r.	TAK/NIE.
	Zadanie 4C-1								
50%	Polega na wypracowaniu systemu finansowania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej przede wszystkim o zasięgu ogólnopolskim.		Opracowanie i stała aktualizacja listy obszarów tematycznych wymagających realizacji projektów ogólnopolskich lub komplementarnych projektów ponadregionalnych i regionalnych. Wskazanie przez poszczególne Fundusze posiadanych „kompetencji wiodących”, czyli obszarów tematycznych, w których mogłyby przyjąć rolę lidera	Wszystkie Fundusze	Opracowanie listy obszarów tematycznych i przyporządkowanie im Funduszy pełniących rolę liderów	Monitoring na koniec 2013 r.	TAK/NIE.		
Zadanie 4C-2									

7. Spisy i indeksy

7.1. Spis treści:

1.	Streszczenie Strategii	3
2.	Wprowadzenie	7
2.1.	Tło i uwarunkowania uchwalenia Wspólnej Strategii	7
2.2.	Miejsce Wspólnej Strategii w systemie planowania strategicznego Funduszy	8
2.3.	Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi.....	9
2.4.	Elementy podsumowania dotychczasowej realizacji Wspólnej Strategii na lata 2009 – 2012.....	11
3.	Synteza diagnozy strategicznej	13
3.1.	Rola Funduszy w systemie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce	13
3.2.	Potencjał finansowy i organizacyjny Funduszy	13
3.3.	Główne wnioski wynikające z prognozy trendów rozwojowych w zakresie objętym Wspólną Strategią	15
3.4.	Wnioski ze strategicznej analizy SWOT systemu Funduszy.....	15
4.	Plan strategiczny – wprowadzenie.....	18
4.1.	Struktura Wspólnej Strategii.....	18
4.2.	Ramy czasowe obowiązywania obecnej Wspólnej Strategii	19
5.	Cele, priorytety i perspektywy Wspólnej Strategii.....	21
5.1.	Cel generalny – misja	22
5.2.	Priorytety Wspólnej Strategii.....	23
5.3.	PRIORYTET 1: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	26
5.4.	PRIORYTET 2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi.....	29
5.5.	PRIORYTET 3. Ochrona atmosfery.....	31
5.6.	PRIORYTET 4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	33
5.7.	Perspektywy realizacji misji i priorytetów Wspólnej Strategii	35
5.8.	Perspektywa 1 - FINANSE.....	36
5.9.	Perspektywa 2 – BENEFICJENCI.....	39
5.10.	Perspektywa 3 – PROCESY WEWNĘTRZNE.....	40
5.11.	Perspektywa 4 – INNOWACJE, WYZWANIA, ROZWÓJ	43
5.12.	Ramy finansowe dla priorytetów Wspólnej Strategii.....	46
6.	Załącznik 1. Zadania i narzędzia wspierające realizację działań	47
7.	Spisy i indeksy	55
7.1.	Spis treści:	55
7.2.	Spis rycin:	55

7.2. Spis rycin:

Ryc. 1:	Umiejscowienie Wspólnej Strategii w systemie planowania strategicznego Funduszy	8
Ryc. 2:	Ogólna struktura Wspólnej Strategii: układ priorytetów a perspektywy strategiczne	19
Ryc. 3:	Umiejscowienie Wspólnej Strategii na osi czasu w stosunku do okresów programowania UE	20
Ryc. 4:	Struktura celów Wspólnej Strategii	21

Ryc. 5:	Prognozowane zmiany kwoty i struktury dziedziczonej finansowania ochrony środowiska ze środków własnych Funduszy w perspektywach strategicznych (mln zł)	26
Ryc. 6:	Prognozowane zmiany kwoty i formy finansowania przedsięwzięć ze środków własnych Funduszy w zakresie ochrony i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi (mln zł)	28
Ryc. 7:	Prognozowane zmiany kwoty i form finansowania przedsięwzięć ze środków własnych Funduszy dotyczących racjonalnego gospodarowania odpadami i ochrony powierzchni ziemi (mln zł)	30
Ryc. 8:	Prognozowane zmiany kwoty i formy finansowania przedsięwzięć ze środków własnych Funduszy w zakresie ochrony atmosfery (mln zł)	32
Ryc. 9:	Prognozowane zmiany kwoty i formy finansowania przedsięwzięć ze środków własnych Funduszy w zakresie różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów (mln zł)	34
Ryc. 10:	Układ czterech perspektyw strategicznych w kontekście realizacji misji	35
Ryc. 11:	Prognoza wypłat środków Funduszy (bez środków europejskich) na finansowanie ochrony środowiska w latach 2009-2020 [mln zł]	46